

Interieur Crystal house - ITC Naarden

In dit nummer:

- *Van de redactie*
- *Theosofie en (zelf)ontwikkeling*, Tim Boyd
- *Het denken bevrijden: waarom filosofie belangrijk is*, Cary Gardner
- *Adelberth de Bourbon, theosofisch pionier in Den Haag*, Jan Maarten Braak
- *Sikhisme, een verborgen invloed binnen de theosofie*, Finian Heavey
- *Strijden voor een ideaal*, Swami Swahananda
- *Spirituele aanroeping*, John Sell
- *Honderdvijfentwintig jaar Theosofische Vereniging in Nederland*, Joke Jansen-Vermeer

Vrijheid van denken

The Theosophical Society (Adyar) heeft zich wijd en zijd over de wereld verspreid en leden van alle religies zijn en worden er lid van, zonder dat ze de specifieke dogma's, leringen en geloofsovertuigingen van hun eigen geloof opgeven.

Daarom is het wenselijk het feit te benadrukken dat er geen enkele lering, geen enkele mening is, door wie ook onderwezen of gekoesterd, die in enig opzicht voor enig lid van de vereniging bindend is, dat er geen lering, mening is die niet vrijelijk door enig lid mag worden aangenomen of verworpen. Instemming met haar drie doeleinden is de enige voorwaarde voor lidmaatschap.

Geen leraar of schrijver, van H.P. Blavatsky tot nu toe, heeft enige autoriteit om zijn leringen of opvattingen op te leggen aan leden.

Elk lid heeft evenveel recht om zich te verbinden aan elke school van denken welke hij/zij wenst te kiezen, maar hij/zij heeft geen recht om die keuze aan een ander op te dringen.

Noch een kandidaat voor enig werk, noch enige stemgerechtigde kan onverkiesbaar worden gemaakt of het stemrecht verliezen wegens enige opvatting die hij/zij heeft of wegens het lid zijn van een school van denken waartoe hij/zij zou behoren. Meningeën of opvattingen geven geen recht op voorrechten en kunnen evenmin aanleiding zijn om strafmaatregelen te nemen.

De leden van de 'General Council' vragen elk lid van The Theosophical Society (Adyar) ernstig om deze fundamentele principes van de vereniging te verdedigen, te handhaven en ernaar te handelen, en ook onbevreesd zijn eigen recht te doen gelden op vrijheid van denken en van meningsuiting, binnen de grenzen van hoffelijkheid en rekening houdend met anderen.

THEOSOFIA

Jaargang 123 • nr. 2 - juni 2022
Driemaandelijks tijdschrift van de
Theosofische Vereniging in Nederland

Redactie
Marianne Plokker (hoofdred)
Saskia Campert
Wim Leys

Theosofische Vereniging
in Nederland
Tolstraat 154
1074 VM Amsterdam

Abonnementen
Nederland - € 27,-
België - € 30,-

Daarbuiten worden
extra verzendkosten in
rekening gebracht.
Administratiekosten
bij herinnering € 5,-.
Losse nummers € 7,50
excl. verzendkosten.

Opmaak Theo Mondij

© 2022

Secretariaat redactie:
T.V.N.
Amsterdam

E-mail: theosofia@theosofie.nl

Niets uit deze uitgave mag
worden verveelvoudigd
en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk,
fotokopie, of op enig andere
wijze, zonder voorafgaande
toestemming van de uitgever.

Voor dit tijdschrift wordt FSC
gecertificeerd papier gebruikt.

Inhoud

<i>Van de redactie</i>	56
<i>Theosofie en (zelf)ontwikkeling</i> Tim Boyd	59
<i>Het denken bevrijden: waarom filosofie belangrijk is</i> Cary Gardner	66
<i>Activiteitenagenda</i>	75
<i>Adelberth de Bourbon, theosofisch pionier in Den Haag</i> Jan Maarten Braak	79
<i>Sikhisme, een verborgen invloed binnen de theosofie</i> Finian Heavey	83
<i>Strijden voor een ideaal</i> Swami Swahananda	88
<i>Spirituele aanroeping</i> John Sell	93
<i>Honderdvijfentwintig jaar Theosofische Vereniging in Nederland</i> Joke Jansen-Vermeer	96
<i>Adressen Theosofische Vereniging</i>	98

De Theosofische Vereniging in Nederland is niet
verantwoordelijk voor enigerlei mening in dit tijdschrift
tot uiting gebracht, tenzij vervat in een officieel document.

Als u dit nummer van Theosofia ontvangt, is een aantal internationale evenementen op het ITC aan de gang of juist afgesloten. Vanaf 3 juni verzamelde een internationaal gezelschap jonge theosofen (onder veertig jaar) zich in Naarden onder auspiciën van de EFTS (European Federation of Theosophical Societies). Het programma met als thema ‘Het Pad naar Zelfrealisatie’ omvatte lezingen, workshops, studiegroepen en meditaties. Medio juni startte een internationaal seminar, getiteld ‘Exploring the Powers Latent in Humankind’ dat werd gevolgd door een stille retraite onder leiding van Tran-Thi-Kim-Dieu.

In dezelfde periode hebben de leden van de General Council (alle landenvoorzitters oftewel General Secretaries of National Presidents) zich in Naarden gebogen over de Strategic Planning voor de Theosophical Society Adyar (TS). Oorspronkelijk kwam deze groep jaarlijks bijeen in Adyar voorafgaand aan de internationale conventie. Gezien de veelheid aan onderwerpen werd besloten tweemaal per jaar bijeen te komen. Sinds 2016 vindt dus een tweede bijeenkomst van de General Council plaats in Naarden. De leden van de General Council, aangevuld met maximaal twaalf uitgenodigde gasten, buigen zich over een breed scala aan onderwerpen, zoals harmonisatie van de basisleringen, opstarten theosofische scholen, nieuwe internet- en communicatiemogelijkheden, actief jeugdbeleid, verbeteren van de relaties met de pers en religieuze leiders, de effectiviteit van de loges en centra vergroten...om naar enkele issues te noemen.

Naast deze onderwerpen blijft de hamvraag: hoe zorgen we er wereldwijd voor dat de TS toekomstbestendig blijft. Kortom, vanuit de hele wereld zijn leden afgereisd naar ons land, om op vreedzame wijze met elkaar aan zelfontwikkeling en een betere toekomst voor de wereld te werken.

Nog geen vrede op aarde

Deze positieve en verbindende initiatieven staan in schril contrast met de situatie in de wereld op het moment dat ik dit schrijf. De mensheid leert blijkbaar weinig van het verleden en oorlogen blijven onverminderd over de wereld razen. In het boek *Waarheid is het Leven Zelf* van Hans van der Kroft zegt Krishnamurti hierover: *Oorlog is niet meer dan het naar buiten toe tot uitdrukking brengen van onze innerlijke toestand, een uitvergroting van ons dagelijks doen en laten. Het is sensationeler, bloediger, verwoestender, maar het is het collectieve gevolg van onze individuele daden. Daarom zijn jullie en ik verantwoordelijk voor de oorlog, en wat kunnen we doen om hem tegen te houden? Het is wel duidelijk dat die altijd dreigende oorlog niet door jullie en mij kan worden tegengehouden, want hij is al gaande, hij vindt al plaats, al is dat voorlopig hoofdzakelijk in het psychologische vlak. Omdat hij al aan de gang is, kan hij niet worden tegengehouden. De geschilpunten zijn te talrijk, te belangrijk en de posities zijn al ingenomen. Maar jullie en ik, die zien dat het huis in brand staat, kunnen de oorzaken van die brand begrijpen, kunnen daar weggaan en op een nieuwe plek bouwen met andere materialen, die niet brandbaar zijn, die geen oorlogen veroorzaken.*

De oproep van Krishnamurti klinkt aanlokkelijk. Wie droomt niet van een ideale wereld, waarin mensen vriendelijk en behulpzaam met elkaar omgaan? Natuurlijk is het niet nodig je koffer te pakken en naar een ver land te verhuizen. Waar zou je naartoe moeten in deze tijd van globalisering? Een betere oplossing is je te omringen met gelijkgestemden en zo een veilige en positieve plek te creëren. Dat het belangrijk is jonge mensen te begeleiden naar zo'n plek is overduidelijk. Binnen de TS is steeds meer aandacht voor theosofisch onderwijs, zoals Tim Boyd's bijdrage aan dit nummer duidelijk maakt. Wanneer we erin slagen onze jeugd ruimdenkend en minder competitief op te voeden, is al veel gewonnen.

De TS staat natuurlijk niet alleen in haar streven naar een betere wereld. Ook de Ramakrishna Order wijst in dit nummer bij monde van Swami Swahananda op het belang om geen doelloos leven te leiden. Zijn advies is jezelf een positief doel te stellen en daaraan vol energie te werken. Wie ziet dat zijn doel te hoog gegrepen is, verlegt zijn grenzen iets naar beneden, maar zijn advies is duidelijk: het oog dient gericht te blijven op het hoogste ideaal.

Op zoek naar vrijheid

In dit verband is het nuttig de toegenomen roep om vrijheid - zowel in Nederland als elders in de wereld - eens nader onder de loep te nemen. Vrijheid om te doen wat je wilt, vrijheid van meningsuiting, vrijheid om je te verzetten tegen iedere vorm van betutteling, vrijheid met betrekking tot lichamelijke integriteit, vrijheid om eindeloos over de wereld te reizen....we horen er dagelijks over. Een goede vraag is dan: bestaat er wel vrijheid voor een mens die gevangen zit in zijn eigen kleine materiële wereld? Zijn al die vrijheidseisen niet onlosmakelijk verbonden met zelfzucht, onwetendheid en een gevoel van afgescheidenheid? Fysieke onvrijheid kan zeker storend zijn, maar is minder ernstig dan mentale onvrijheid.

De missie van de TS spoort ons aan ons inzicht te verdiepen. Het eigenbelang loslaten en je richten op het belang van het geheel wordt aangereikt als springplank naar werkelijke vrijheid. Wie moeite doet deze waarheid met een open mind tegemoet te treden, zal ontdekken waar werkelijke vrijheid te vinden is.

De redactie wenst u een mooie zomer met daarin alle vrijheid om rustig te genieten van deze veelzijdige *Theosofia*.

Saskia Campert

Theosofische boekhandel Adyar

Tolstraat 154 - 1074 VM Amsterdam - Telefoon: 020 676 56 72

E-mail: books@theosofie.nl - Website: www.theosofie.nl

Open: woensdag t/m zaterdag van 13:00 - 17:00 uur

Rico Sneller

Het raadsel Socrates

137 bladzijden, softcover

ISVW Uitgevers, Leusden, 1e druk 2021

ISBN: 9789083121529 – Prijs € 19,95

Bij welke filosofische traditie je ook te rade gaat, overal kom je Socrates tegen. Sommigen noemen hem de vader van de filosofie, anderen zien hem als een leermeester in correct denken of morele moed. Zoveel tradities, zoveel Socratessen. En al die Socratessen zijn nog geloofwaardig ook.

Rico Sneller presenteert een geschiedenis van de filosofie aan de hand van alle Socratessen die de filosofische traditie rijk is. Na Xenofons en Aristofanes' Socrates bespreekt hij de Socrates van Hegel, Kierkegaard, Nietzsche, Strauss en Derrida.

Michel Dijkstra

Basisboek Oosterse Filosofie

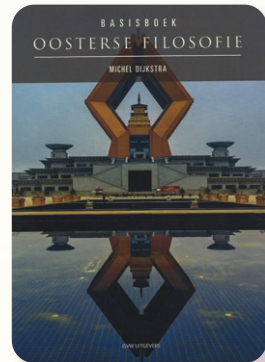
148 bladzijden, softcover

ISVW Uitgevers, Leusden, 2e druk 2018

ISBN: 9789491693809 – prijs € 18,00

Wie was Confucius en wat onderwees hij? Draait zen alleen om het bereiken van een serene levenshouding? En wat is precies het verschil tussen hindoeïstisch en boeddhistisch denken? Op deze en andere vragen geeft het Basisboek Oosterse Filosofie een helder antwoord.

Behalve een eerste kennismaking met de belangrijkste filosofen uit Azië bevat het basisboek een ruime selectie fragmenten uit hun werk. Een glossarium complementeert dit overzicht van de oosterse filosofie, die in al zijn veelvormigheid, diepgang en complexiteit schouder aan schouder met het westerse denken staat.

Michiel Leezenberg

Islamitische Filosofie - Een geschiedenis

399 Pagina's, softcover

Uitgeverij Bulaaq, Oostpoort, 4e druk 2020

ISBN: 9789054601883 – Prijs € 24,95

De islamitische wijsbegeerte heeft zijn wortels in het antiek-Griekse denken, maar zet deze traditie op een geheel eigen wijze voort. Dit helder geschreven overzicht presenteert de uitgangspunten en doctrines van de grote denkers van het Midden-Oosten, Noord-Afrika, Spanje en het Perzische cultuurgebied. Deze denkers, onder wie Avicenna (Ibn Siena), Averroës (Ibn Roesjd), Ibn Chaldoen en Ibn al-Arabi, hebben denkbeelden ontwikkeld die tot op de dag van vandaag hun invloed doen gelden.

De auteur ontving voor dit boek de Socrates-wisselbeker voor het beste Nederlandstalige filosofieboek van 2002.

Theosofie en (zelf) ontwikkeling Tim Boyd

Tim Boyd is de International president van de Theosophical Society (Adyar). Dit artikel verscheen in *The Theosophist* oktober 2021 onder de titel *Theosophy and education*.

Ik zou graag willen bespreken hoe wij als theosofen denken over onszelf en onze eigen ontwikkeling. Sinds de oprichting van de Theosophical Society (TS) zijn we nauw betrokken geweest bij het opzetten van onderwijsinstellingen. Ik ben in het bijzonder Vic Hao Chin Jr. dankbaar voor de educatieve inspanningen die zijn gestart op de Golden Link-scholen in de Filippijnen. Met onze huidige inspanningen proberen we de Adyar Theosophical Academy (ATA) vorm te geven naar dit voorbeeld.

Ieder van ons heeft met waardering kennis gemaakt met de theosofie, de tijdloze wijsheid. We hebben ons toegelegd op een proces van zelfontwikkeling. In sommige opzichten lijkt het op het onderwijs op onze scholen, maar in fundamentele opzichten is het een heel andere benadering. Ik wil ingaan op drie basisprincipes die ten grondslag liggen aan onze visie op onderwijs.

Eerst moeten we met ons denkvermogen verankeren dat er een universeel en alomtegenwoordig bewustzijn is dat zich altijd door alles heen uitdrukt. Zelfs in het oneindige aantal vormen in de wereld wordt dit universele bewustzijn nog steeds niet volledig uitgedrukt. In de Bhagavad Gitā zegt Krishna: *Nu ik dit universum heb doordrongen met een fragment van mezelf, blijf ik nog steeds*. Religieus ingestelde mensen hebben de neiging om in termen van god of het goddelijke te denken, maar dit alomtegenwoordige, altijd beschikbare, universele bewustzijn is het eerste principe.

Het tweede principe is dat dit universele bewustzijn niet verdeeld is en onmogelijk verdeeld kan worden. Voor ons is dit soms moeilijk te bevatten. Dit komt doordat overal waar we kijken, alles wat we zien, lijkt te bevestigen dat we eigenlijk allemaal van elkaar gescheiden zijn. Als we onze hand bewegen, een gedachte denken of een gevoel ervaren, reageert de persoon naast ons niet op dezelfde manier. Al onze persoonlijke ervaringen bevestigen deze afstand en dit onderscheid. Deze toestand van ons denken werd door H.P. Blavatsky (HPB) beschreven als *de ketterij van afgescheidenheid*. Een van de primaire doelen van de TS was om te proberen het gevoel van broederschap te vestigen, de feitelijke ervaring van een gezamenlijke

inspanning om de waarheid die ons doet wortelen in een inherente eenheid, te realiseren.

Het derde principe heeft specifiek betrekking op opvoeding en ons ontwikkelingsproces. Het houdt in dat het hogere of verborgen zelf kan worden onthuld door intelligente inspanning toegepast gedurende de loop van de tijd. Dit is de basis van onze eigen ontwikkeling, ons proces en beoefening. Op verschillende manieren houden we ons allemaal bezig met dit soort studie. Voor sommigen is het het bestuderen van ideeën zoals beschreven in boeken; sommigen storten zich op activiteiten die gunstig zijn voor anderen, voor anderen ligt de focus op stilte, meditatie of zelfs kunst. Maar wat onze beoefening of studie ook is, zij moet uiteindelijk vruchten afwerpen. Er wordt ons verteld dat we moeten werken zonder enig verlangen naar resultaten. Dit is waar, maar dat moet niet zo worden opgevat dat er geen resultaten zijn, want die zijn er wel.

Een juiste aanpak leidt tot een specifiek resultaat. Ooit was ik aanwezig bij een gesprek dat Zijne Heiligheid de Dalai Lama had. Iemand vroeg hem naar de resultaten van zijn levenslange boeddhistische beoefening. Hij zei dat één resultaat is dat hij zich veel gelukkiger voelt. De meeste mensen die bij dat gesprek betrokken waren, waren waarschijnlijk op zoek naar een of andere esoterische uiteenzetting, maar juist deze woorden waren zo belangrijk.

Hoewel het een feit is dat alles wat leeft naar geluk verlangt, denk ik dat het een vergissing is om van geluk een doel te maken. Ook al willen we het allemaal, we kunnen geluk zien als een symptoom of bijproduct van een diepere oorzaak. Als zelfopvoeders en beoefenaars zouden we onszelf de volgende vragen moeten stellen: 'Heeft het me in de loop van jaren studie en praktijk gelukkiger gemaakt? Ben ik meer vrij van de druk van mijn verlangens? Ben ik meer vrij van de remmingen en problemen die de meesten van ons met zich meedragen?'

Ik had een goede vriendin, een vroegere president van de Amerikaanse sectie van de TS, Dora Kunz. Ze was vooral bekend om haar helderziende vermogens en om het ontwikkelen van een officiële opleiding voor verpleegkundigen in helen, die door universiteiten in een aantal landen werd overgenomen en die leidde tot 100.000 verpleegster-helers. Een van de moeilijkheden die ze vaak bij haar verpleegkundigen tegenkwam, was dat ze een burn-out kregen gedurende het voortdurend contact met het lijden van anderen. Als genezer had Dora zelf contact met mensen met veel pijn en lijden. Maar de training die ze aan de verpleegkundigen moest overbrengen, was dat het genezingsproces nooit persoonlijk kan zijn. Het universele bewustzijn presenteert zich in talloze vormen, belemmerd door pijn en lijden. Je werkt niet met de vorm, hoe gefragmenteerd die ook lijkt, maar met het onderliggende bewustzijn dat altijd heel is.

Het is goed om te onderzoeken hoezeer we getraind en geconditioneerd zijn. Dat is een proces dat begint bij de geboorte. Onze eerste opvoeders zijn ons gezin en de samenleving waarin we zijn geboren. We worden opgevoed in het vormen van zelfidentiteit. Vanuit het theosofische of tijdloze wijsheidsstandpunt is er een ziel die in het lichaam komt. De ziel is niet geconditioneerd door geslacht, nationaliteit, religie of een van de vele aspecten die samenhangen met het lichaam waarin ze werkt. Door

ter wereld te komen wordt de ziel geïdentificeerd als man of vrouw, met een bepaalde nationaliteit, religie, familie, enzovoort. Al deze verschillende onderscheidende identiteiten worden ingeprent.

Vanuit een aanvankelijke staat van heelheid raken we sterk gefragmenteerd in geslachten, religies, nationaliteiten, politieke partijen, enzovoort. Een belangrijke factor in onze vroegste opvoeding zijn onze ouders. Zij zijn de oorspronkelijke opvoeders in onze wereld. Als we echter helemaal eerlijk zijn, zou het onjuist zijn om geen beperkingen te zien, hoeveel we ook van onze ouders hebben gehouden en houden.

Als we erover nadenken, zien we dat de meeste kinderen worden opgevoed door twintig- of dertigjarigen die proberen hun 'wijsheid' aan hun kinderen door te geven. En eerlijk gezegd, zo vroeg in het leven is er niet veel wijsheid om door te geven. Dus bestendigen we een cyclus waarbij we de traditionele dingen herhalen die zijn doorgegeven door generaties ouders die ons voorgingen, in de hoop dat de kinderen zullen luisteren. Een van de dingen die we moeten erkennen is dat kinderen nooit erg goed zijn geweest in het luisteren naar hun ouders, maar toch hebben ze nooit nagelaten hen te imiteren.

Dit zorgt voor problemen doordat het voorbeeld dat we geven wordt doorgegeven. Ik ken volwassen mensen die, als ze iemand luid horen praten, zich angstig voelen. Dit komt doordat, toen ze thuis opgroeiden, leerden dat wanneer stemmen luid werden, geweld volgde. De woorden die we doorgeven zijn niet het antwoord. Kinderen leren door voorbeelden.

In de boeddhistische manier van lesgeven is mededogen een van de belangrijkste lessen. Vanuit hun perspectief wordt mededogen gedefinieerd als het verlangen om het lijden van anderen te verlichten. Door te proberen anderen het idee van mededogen bij te brengen, erkennen ze dat er voor ons allemaal mensen zijn die we aardig, en anderen die we niet aardig vinden. Er zijn mensen die ons actief kwaad hebben gedaan, die we misschien zelfs als vijanden beschouwen, en er zijn anderen met wie we van nature mededogen voelen. Maar wil mededogen echt zijn, dan moet het universeel zijn, dan moet het voor alle wezens worden gevoeld. Het ontwikkelen van een lesmethode was moeilijk, maar men kwam met een briljante aanpak.

In de boeddhistische kosmologie is het idee van reïncarnatie fundamenteel. Vanuit dat perspectief zijn we allemaal ontelbare keren gereïncarneerd; zo vaak en op zo veel plaatsen en onder zoveel omstandigheden dat iedereen op een bepaald moment een moeder voor ons is geweest. Dus zegt men dat als je compassie wilt ontwikkelen voor iemand om wie je niet geeft, je hem gewoon moet zien als iemand die in een vorig leven je moeder had kunnen zijn. In de oosterse wereld is deze benadering succesvol geweest vanwege de culturele eerbied voor moeders.

Toen het boeddhisme naar het Westen kwam, ondervonden veel leraren moeilijkheden met deze benadering. Zoveel westerse studenten hadden problemen uit hun kindertijd met moeders die niet aardig, niet liefdevol en afstandelijk waren, en hen zelfs

mishandelden. Dus toen westerse studenten probeerden anderen als hun moeders te zien, leidde dat niet noodzakelijkerwijs tot een gevoel van mededogen. Het meeste wat we bij onze zelfopvoeding moeten doen is veel van wat ons is ingeprent, afleren.

Van onze ouders en sociale omgeving gaan we door naar school. Eerder sprak Vic over mogelijkheden voor een onderwijsinstelling als de Golden Link-scholen, maar ik ben er vrij zeker van dat niemand van ons het voordeel heeft gehad naar zo'n school te gaan. Hoewel we misschien af en toe een opmerkelijke leraar hadden, was de doorsnee-omgeving er een waar competitie, vergelijking en op angst gebaseerde gehoorzaamheid de norm waren. Dit is een van de belangrijkste invloeden die onze manier van denken heeft geconditioneerd.

Toen ik op school zat, was ik erg bezig met atletiek, en mijn nuttigste levenlessen werden in die omgeving doorgegeven. Sport vereist het erkennen van onze grenzen en het verleggen van die grenzen. De manier waarop sporttraining het lichaam met de geest verbindt, is heel belangrijk. Als het goed wordt gedaan, is het een training in positiviteit, in positieve emoties en gezamenlijke inspanning; het vereist ook leiderschap door voorbeeld.

Tijdens mijn tijd bij de TS heb ik de kans gehad om te studeren en te luisteren aan de voeten van een aantal echt geweldige mensen. Vanuit mijn perspectief is er één gemeenschappelijke les die ze allemaal doorgeven, ieder zegt het op zijn eigen manier en drukt het anders uit, maar het idee is dat we veel meer zijn dan wat we getraind zijn om te geloven.

HPB zei: *De eerste noodzaak voor het verkrijgen van zelfkennis is om ons diep bewust te worden van onze onwetendheid, om met elke vezel van het hart te voelen dat je onophoudelijk jezelf bedriegt. De tweede vereiste is de nog diepere overtuiging dat zulke intuïtieve en zekere kennis door inspanning kan worden verkregen.* Ze drukt het idee uit dat we de wereld voortdurend verkeerd zien. Net zo belangrijk is dat deze toestand van verkeerd zien kan worden gecorrigeerd. Dat brengt ons op het terrein van onze ontwikkeling, onze beoefening. Of we nu een muziekinstrument leren bespelen of het instrument van ons bewustzijn, er zijn drie aspecten die erg belangrijk zijn.

In elke beoefening is het belangrijk te beseffen dat het tijd gaat kosten. Het heeft ons een heel leven en meer gekost om de conditionering waarmee we te maken hebben, op te bouwen. We moeten dus begrijpen dat dit proces van zelfontwikkeling in de loop van de tijd zal plaatsvinden; het zal niet onmiddellijk gebeuren.

Het tweede aspect is intelligente inspanning. We leren onszelf aan wie we denken te zijn. In de theosofie onderwijzen we onszelf over de ziel, de gebieden in de natuur, enzovoort. Met regelmatige aandacht, in de loop van de tijd, spannen we ons op intelligente wijze in om de geconditioneerde grenzen waarbinnen we onszelf hebben getraind te functioneren, te verleggen.

Het derde en misschien wel belangrijkste aspect is geduld. We moeten geduldiger en

vergevingsgezinder zijn voor onszelf. We zullen vaak struikelen en vallen, maar we staan op en gaan door. Als we het hebben over 'educatie', heeft het stamwoord een belangrijke betekenis. Het betekent van binnenuit leiden of naar buiten trekken. De focus van het woord zelf ligt op iets dat al in ons aanwezig is. Als we aan het universele bewustzijn denken, is dit wat we moeten opwekken. Elke persoon die oprecht een spiritueel pad omarmt, wordt noodzakelijkerwijs een genezer. 'Healing', 'helen' betekent heel maken. Als we erkennen dat we in veel opzichten gefragmenteerd zijn, en bij dat erkennen beginnen, kunnen we voortgaan met heel worden.

Het proces omvat verschillende eenvoudige stappen. We beginnen met studie, op zoek naar nuttige informatie, maar dit is niet genoeg om te transformeren. Het geeft ons een idee en leidt ons naar kennis die kan worden toegepast, maar informatie, en zelfs formele kennis, zijn niet transformerend. Dus naast studie moeten we experimenteren. De Dalai Lama heeft gezegd dat ieder van ons het grootste experimentele laboratorium heeft dat er is: ons eigen bewustzijn. Dus experimenteren we met stilte.

In ons onderwijs op school en vanuit onze ouders is er hoogstwaarschijnlijk zelden enige training geweest om ons daadwerkelijk bezig te houden met het proces van stil worden. Maar zonder deze vaardigheid zijn we niet compleet. Totdat we een bepaald niveau van gecentreerdheid en stilte kunnen bereiken, zijn we overgeleverd aan onze emoties die komen en gaan, onze gedachten die constant in beweging zijn, en ons lichaam dat zijn eisen stelt.

Als we beginnen te experimenteren met rust en stilte, regelmatig en intelligent, merken we dat er dingen beginnen te gebeuren. Als mensen op hun kussen zitten, zeggen ze meestal dat ze aan het mediteren zijn, maar waarschijnlijk is dat niet juist. Het is geen meditatie, het is meditatie oefenen. We ontspannen het lichaam, concentreren ons op de ademhaling, observeren onze gedachten en emoties, of worden stiller. Naarmate we meer vertrouwd raken met dit proces wordt het mogelijk om echt te mediteren, om het punt te bereiken waarop we niet bezig zijn met gedachten. Dan hebben we momenten van echt intuïtief inzicht, een perceptie van heelheid.

Als ik mij goed herinner, geeft I.K. Taimni in *De yoga sutra's van Patanjali* een voorbeeld van intuïtief inzicht. Hij vraagt ons ons voor te stellen dat we op een heel donkere nacht in een veld lopen. We zijn ons alleen bewust van de directe omgeving waar we staan. Stel je een plotselinge bliksemflits voor. Heel even onthult die flits ons het hele landschap. Met deze perceptie kunnen we navigeren door een terrein dat voorheen donker en onbekend was. In ons proces van experimenteren met stilte zullen we momenten ervaren waarop we diep stil zullen worden, waarop grootse ideeën en visioenen even in ons bewustzijn worden geblazen, en plotseling merken we dat we op een hoger niveau functioneren.

Dit is een belangrijk aspect van dit proces ons in te zetten om te leren experimenteren met stilte en om dieper stil te worden. Naarmate dit meer een normale toestand voor ons wordt, verandert onze manier van kijken. De perceptie van heelheid, iets zien van het universele bewustzijn, is een tegengif, een remedie tegen fragmentatie. Met

dit soort realisatie roept alleen al onze aanwezigheid een gevoel van heelheid bij anderen op.

In de Bijbel lezen we dat 'de gebeden van een rechtvaardig man krachtig zijn'. Dat wil zeggen, de woorden, gedachten, de aanwezigheid van een persoon die verbonden is met het universele bewustzijn, is krachtig. Het is een soort culminatie van dit proces van zelfontwikkeling. Hieruit ontwikkelen we de intentie dat het onze rol in deze wereld is om te helen. Het is niet alleen een daad van de persoonlijke wil, maar het wordt onze voortdurende intentie en behoefte om verbonden te blijven met dit gevoel van heelheid, en om de energieën van deze verbinding door ons heen te laten stromen en hun effect in de wereld te laten hebben. In deze toestand, of we nu onderwijzen in een school of een gezin, is onze aanwezigheid en invloed krachtig. Ieder van ons is geboren voor een specifiek werk waarvoor we hier zijn. Dat werk wordt niet bepaald door een formele bezigheid waarvoor we betaald worden, het werk is om deze wereld heel te maken. Waar we ook zijn en waar we ook mee bezig zijn, we doen het met deze geesteshouding. Hoewel we niet op zoek zijn naar resultaten, kunnen we er zeker van zijn dat alles wat we doen, elke oorzaak, effect heeft.

Uit de vragen en antwoorden (V en A) naar aanleiding van de bovenstaande lezing, gehouden op uitnodiging van de Braziliaanse afdeling van de Theosofische Vereniging op 31 augustus 2021:

V: Hoe maken we een kind aan het lachen en gelukkiger?

A: Soms zoeken we naar methoden om de wereld te manipuleren, maar het komt altijd uit op 'wie ben je dat je zo luid praat, mensen horen de woorden niet die je zegt'. We stimuleren geluk in anderen wanneer we geluk in onszelf hebben. Kinderen kunnen veel gemakkelijker glimlachen als ze niet al te veel trauma's in hun leven hebben meegemaakt. Voor ons is het niet moeilijk om enige mate van geluk te geven. Het gaat over het delen van het geluk in ons zelf.

V: Het citaat van HPB dat u ons hebt gegeven, over ons onvermogen om onszelf te zien zoals we zijn, komt overeen met de definitie van avidyā, of onwetendheid in haar Theosofische Woordenlijst, tegengesteld aan vidyā, of kennis. Onwetendheid die voortkomt uit en wordt voortgebracht door de illusie van de zintuigen, of viparyaya. Hoe overwinnen we onwetendheid in ons leven?

A: De belangrijkste vraag is: 'Hoe komt het dat we onszelf voortdurend voor de gek houden?' In Yoga leren we hoe we kennis van de wereld krijgen: er zijn kennisorganen die verband houden met de vijf zintuigen: oren, neus, ogen, tong en huid. Al deze organen rapporteren voortdurend aan het bewustzijn over de wereld waarin we leven. Die informatie is op zijn best partieel of beperkt. Een bloedhond kan bijvoorbeeld door een kamer lopen en duidelijk de geur onderscheiden van een persoon die er twee dagen eerder was. Of er zijn insecten en dieren wier ogen dingen kunnen waarnemen op het niveau van infrarood of ultraviolet licht. Dit zijn slechts indicaties van de beperkingen van de manier waarop we de werkelijkheid leren kennen.

HPB's meditatie-diagram stelt dat een van de aspecten van meditatie een bijzondere manier waarop we de wereld moeten zien is: we moeten in elk belichaamd wezen

slechts beperking zien. In het begin trainen we onze geest om te zien dat het universele bewustzijn voortdurend beperkt is in zijn expressie. Deze training resulteert uiteindelijk in de manier waarop we de wereld gaan zien - een doorbraak naar de werkelijkheid. De grote mysticus Rumi zei iets dat hiermee verband houdt: 'In een wind beweegt elk blad, elke twijg en tak in een boom beweegt anders, maar ze zijn allemaal bij de wortel met elkaar verbonden.' Het tegengif voor onderscheid is de focus op de wortel.

V: Wat is de grootste uitdaging die u bent aangegaan met de Adyar Theosophical Academy (ATA)?

A: Alles wat de moeite waard is om te doen, vereist inspanning. De ATA begon als een visioen, of droom. In ons enthousiasme gingen we aan de gang en we ontdekten dat dit proces op een contra-intuïtieve manier werkt. Het basisidee is dat als we ons eenmaal echt ergens voor inzetten, alle kansen om de focus van die toewijding te realiseren zich voordoen op manieren die we niet voorzien. We deden onze planning, zorgden voor structuren en mensen, we kwamen obstakels tegen en op de een of andere manier losten ze op. De grote filosoof en mysticus Goethe deed de volgende uitspraak: 'Wat je ook kunt doen of dromen dat je kunt, begin ermee; vrijmoedigheid heeft genialiteit, kracht en magie in zich'.

Vertaling Marianne Plokker

Adyar Theosophical Academy

Het denken bevrijden: waarom filosofie belangrijk is **Cary Gardner**

Cary Gardner is een pseudoniem van een student van de United Lodge of Theosophists (ULT) in Californië. Hij begon in 1974 theosofie te bestuderen. Vanaf dat moment heeft hij deelgenomen aan en is spreker geweest bij verscheidene ULT en TS Loges en begeleidt hij theosofische studiesessies vanuit zijn huis in Californië.

Dit artikel verscheen in *The Theosophist* van juli 2021.

*Het is verbazingwekkend hoeveel kracht, zuiverheid en wijsheid
er nodig is om een menselijk wezen te behoeden voor onwaarheden.*

Margaret Fuller

*Als je luchtkastelen hebt gebouwd, hoeft je werk niet verloren te gaan;
dat is waar ze moeten zijn. Maak er nu een fundatie onder.*

Henry David Thoreau

Het verstand bevrijden

Er is een prachtige scene in de film *The Matrix* wanneer Morpheus, een leraar van geheimen, Neo meeneemt op één van zijn eerste trainingssessies nadat hij op pijnlijke wijze bevrijd is van de illusie van 'de Matrix'. Ze zijn het 'Jump programma' binnengegaan en bevinden zich bovenop een hoog flatgebouw. Morpheus wendt zich tot Neo en daagt hem uit: 'Bevrijd je geest', en maakt vervolgens een onmogelijke sprong van honderden meters naar het dichtstbijzijnde gebouw en stelt voor dat Neo hem achterna springt. Neo's antwoord: 'Wauw'.

Filosofie gaat, als zij goed begrepen wordt, over het bevrijden van het denken. Het gaat over het 'verhelderen van denkbeelden en het verwijderen van warboel'. Maar voordat we kunnen begrijpen hoe we het denkvermogen kunnen bevrijden, is het uiterst belangrijk om in de eerste plaats te begrijpen hoe het denken is geketend. We zijn ons, maar al te vaak en vreemd genoeg, niet bewust welke denkbeelden onze waarnemingen kleuren. Als een stel gekleurde brillenglazen zijn al onze percepties blauw of rood of groen getint al naar gelang de kleur van de lenzen. Deze denkbeelden die we voor waarheid houden worden vaak aangenomen zonder onderzoek en evaluatie.

Welke religieuze achtergrond we hebben, welke samenleving ons gevoed heeft, welke kernaannames over het leven van onze opvoeding kwamen, welke waarden onze familie ons heeft bijgebracht, dat alles vormt een soort lens waardoor we de

wereld, het leven en onszelf bezien. Ons onvermogen en vaak genoeg onze onwil, om te breken met deze gevestigde lenzen, zelfs tijdelijk ten behoeve van evaluatie, vormen een soort gevangenis van perceptie. Net als Neo in *The Matrix* hebben we het verontrustende gevoel dat er een breder perspectief, een ruimere blik, een veelomvattender begrip is dat ons huidig bereik van begrip te boven gaat.

Deze valkuilen zijn gemakkelijk te herkennen in de hedendaagse politieke dialoog. Mensen worden aangetrokken door het ene of het andere kamp en bezien alle voorvallen, alle debatten en alle posities vanuit het standpunt of het al dan niet de zaak van hun kamp bevordert. Om buiten het kamp om een sociaal probleem te benaderen, om er met een onafhankelijke blik naar te kijken, is buitengewoon moeilijk. Religieuze en culturele vooroordelen zijn eveneens makkelijk te herkennen in de hedendaagse maatschappij.

Vele denkbeelden die onze cultuur aan ons heeft doorgegeven leven onbetwist in onze geest voort. Er was, bijvoorbeeld, een tijd in Europa, nog niet zo lang geleden, dat iedereen geloofde dat de aarde plat was. Eeuwenlang was dat onbetwist. Op dezelfde manier neemt de moderne Westerse cultuur aan dat we slechts één leven hebben. Weinigen twijfelen daaraan. Gedurende een groot deel van de geschreven geschiedenis werd slavernij acceptabel geacht en veel culturen beschouwden vrouwen als inferieur. Sommige religies zien een donkere huid als een afwijzend teken van God. Deze aannames worden niet betwist door het passieve denken.

Filosofie is bedoeld als een avontuur voor het verstand, een uitnodiging om uit de gevangenis van onze huidige staat van bewustzijn te treden en nieuwe gebieden, nieuwe dimensies, nieuwe perspectieven te ontdekken. Zij die in de gevangenis, ongeacht de grootte ervan, blijven, zijn in de woorden van Beckett in T.S. Eliot's *Murder in the Cathedral: levend en deels levend*. Thoreau beschouwde een leven verstoken van zulk onderzoek als een leven van 'stille wanhoop'. En dit belichaamt het sentiment van Ralph Waldo Emerson: *Het leven van de mens is een zichzelf ontwikkelende cirkel, die vanuit een nauwelijks waarneembare ring, aan alle kanten naar buiten snelt in nieuwe grotere cirkels en dat zonder einde*.

Wat is filosofie?

Wij weten dat het woord 'filosofie' bedacht is door Pythagoras in pre-Socratische tijden in Griekenland: filo = 'liefde' en sofia = 'wijsheid'. Echter het denkbeeld van filosofie is buitengewoon oud en er wordt in verschillende culturen in de menselijke geschiedenis die theosofisch gezien tenminste achttien miljoen jaar bestrijkt, met andere woorden en begrippen naar verwezen. Wat al deze oude begrippen gemeen hebben is het besef dat het menselijk denkvermogen immense verborgen krachten en een enorm onbenut potentieel heeft.

Volgens de oude filosofen komt dat door de verbinding die de menselijke geest heeft met het geheel, de overziel, of het goddelijke, of hoe je dat ook noemt. De moderne filosofie in zijn gewone academische omgeving heeft het begrip filosofie vaak verlamd en gedegradeerd tot alleen maar logica en semantiek. In de moderne tijd heeft het de glans van zijn geheimzinnige oorsprong verloren. In het oude Griekenland

bijvoorbeeld was de mens, de 'microkosmos van de macrokosmos'. Niets in de hedendaagse gedachte benadert deze gunstige Olympische positie en daarom worden de scherpzinnigheid en ruimte van het denken aanzienlijk 'besloten, beperkt, begrensd', zoals Macbeth zegt in Shakespeares toneelstuk.

Vele filosofische lessenreeksen op de middelbare school maken een rondgang door een waslijst van gezaghebbende denkers, meestal die in de Westerse traditie. Descartes, Hegel, Hobbes, Locke, Kant, Nietzsche en soms ouden als Plato en Aristoteles om maar een paar te noemen, worden in deze lessen gewoonlijk behandeld. Het is een goede training om te proberen deze denkers te begrijpen, maar daarmee ga je voorbij aan het belangrijkste. Ouders zouden hun jongvolwassen kinderen kunnen vragen: 'Welke vragen zijn blijvend? Waarom zijn ze voor JOU belangrijk?'

Als je eenmaal de grote vragen aan de orde hebt gesteld: *Wie ben ik? Wat betekent het om mens te zijn? Wat is gerechtigheid? Wat is werkelijkheid? Wat is mijn rol in het leven? Waar is het leven voor? Wat gebeurt er na de dood?* en ga zo maar door, zou het je kunnen interesseren om ook uit te zoeken wat andere mensen denken. Maar tot het moment waarop dit brandende vragen voor je zijn, zal academische filosofie niets meer zijn dan intellectuele gymnastiek en zie je niet waar het om gaat. Filosofie is niet een overzicht van wat andere mensen denken; het is een onderzoek naar wat waar en belangrijk voor ons is. Uiteindelijk moet elk van ons keuzes maken HOE we gaan leven.

Er zijn vele fundamentele verschillen tussen de oude filosofie en haar moderne schaduw. Neem dit eens in overweging: volgens de boeddhistische gedachte is het verschil tussen een verlicht mens en een gewoon mens gelijk aan het verschil tussen een gewoon mens en een zwarte tor. Plato spreekt van een uitgebreid vijftig jaar durend onderwijsproces, noodzakelijk voor het ontwikkelen van 'filosoof-koningen' die waardig zijn om de maatschappij te adviseren vanuit het standpunt van universele principes, die zien waar gerechtigheid is en die universele principes vertalen in eigentijds beleid.

Wat over het hoofd gezien en vaak niet goed begrepen wordt, is dat het ware begrip van wijsheid in de oude wereld (de Grieken bijvoorbeeld en zeker in de mening van grote zielen als Plato, Plotinus en Pythagoras) heel veel meer betekent dan het eigenaardige conventionele idee van wijsheid van de huidige tijd. Voor ons westerlingen heeft het woord 'wijsheid' in het gewone taalgebruik te maken met gemeenplaatsen en misschien axioma's die ons helpen sierlijker door het leven te gaan.

Maar voor de ouden van Griekenland, Egypte, Mesopotamië, India, China en vele inheemse volkeren van de wereld zoals de Hopi en Navajo in Noord-Amerika of de Australische Aboriginals, heeft wijsheid en veel diepere betekenis. Zij vertegenwoordigt de bevrijde geest, de verlichte geest of de directe spirituele waarneming, 'het vermogen om in de verborgen bron en het patroon van dingen te zien, getuige te zijn van causale spirituele dimensies'. In andere woorden: wijsheid werd gemeten in graden van verlichting.

Wijsheid is niet iets dat we hebben, het is iets wat we worden. In de meeste oude culturen, wat pijnlijk ontbreekt in onze moderne cultuur, vereerde men wijzen, wijsgeren en zieners omdat zij op veel diepzinniger manieren begrepen hoe het leven in elkaar zit en waar het leven om draait. Wijzen weten dat elk ding, hoe klein ook, belangrijker is dan we denken en tegelijkertijd dat niets zo belangrijk is als we denken dat het is.

Een andere beperkende factor waar oude filosofen als Boeddha, Krishna of Lao Tze zich mee bezig hielden is de illusie dat wat door de vijf zintuigen kan worden waargenomen, echt is. Alles wat voor ons werkelijk lijkt, is dat wat we kunnen zien, horen, aanraken, ruiken of proeven. Maar we weten dat de zintuigen ernstig beperkt zijn in hun waarnemend vermogen. We weten dat het menselijk oog slechts een zeer kleine bandbreedte op de elektromagnetische schaal kan herkennen. Een adelaar kan afstanden veel scherper zien dan het menselijk oog. De reukzin van een hond is veel sterker dan de onze. Met instrumenten als een telescoop of een microscoop kunnen we het bereik van het menselijk zicht uitbreiden. Het is dus duidelijk dat de vijf zintuigen grenzen aan hun waarnemingsvermogen hebben. Vandaar dat het bereik van de zintuigen op zich ook een gevangenis van bewustzijn creëert.

Volgens de ouden werkt het denkvermogen als een laser als hij op een bepaalde manier gefocust wordt waardoor een verruimd waarnemingsvermogen mogelijk gemaakt wordt. Voor de meeste mensen echter lijkt het denken op een aap die van tak naar tak springt, van attractie naar attractie, van verlangen naar verlangen en slechts zelden ergens voor langere tijd op gefocust blijft. Als iemand de moeite zou nemen de activiteit van zijn geest slechts vijf minuten gewoon te observeren zou hij ontdekken hoe wispelturig het denken is en hoe het zich verzet tegen concentratie. Precies dit is de reden waarom het tot rust en focus brengen van het denken in de oude tradities een voorwaarde voor filosofie en beschouwing is. Oefeningen om deze conditie te verhelpen kunnen bijvoorbeeld gevonden worden in de Platonische gedachte, de Vedische leringen, Patanjali's sutras en de boeddhistische filosofie. Ze kunnen eveneens gevonden worden in de mystieke tradities van het christendom, de islam en het jodendom.

Met andere woorden, filosofie is belangrijk omdat zij te maken heeft met de dingen zien zoals ze zijn en niet zoals we willen dat ze zijn, of zoals ze zich aan onze begrensde zintuigen voordoen of met de reikwijdte van onze sociale belangen of persoonlijke vooroordelen. Het doel van ware filosofie is de Waarheid waarnemen. Om een universeel perspectief te krijgen en bevrijd te worden van eigen, persoonlijke, eenzijdige en bekrompen perspectieven. (We kunnen maar het beste aannemen dat we bijna allemaal in verschillende mate te kampen hebben met deze beperkingen bij het volgen van onze weg, totdat een bepaald niveau van verlichting is bereikt. En zelfs bij verlichting bestaan er, zoals de grote leraren ons vertellen, net zoals de zwarte band bij karate, aanvullende niveaus van verfijning.)

Het doel van filosofie is om het geheel te begrijpen en de delen te overstijgen, geen geringe taak. Het ideaal van de Renaissance mens is om universele patronen te zien in alle gebieden. Het hart van de filosoof wil medegevoel met al zijn medemensen

ontdekken .

Wat is een universeel perspectief?

Er is een prachtig Indiaas verhaal dat licht werpt op dit idee. Er was een groep blinde mannen die een grote slapende olifant buiten het dorp waar ze woonden, benaderden. Ze botsten tegelijk tegen de olifant aan en vroegen zich gezamenlijk af: 'Wat is dit?' Eén van de blinde mannen greep de staart van de olifant en riep uit: 'Het is een touw!' De tweede blinde man kon de poot van de olifant voelen en verklaarde: 'Het is een boomstam.' Een derde blinde man betastte de slurf van de olifant en zag het voor een slang aan. Een ander dacht dat het een muur was, want hij was tegen de enorme flank van de olifant aangelopen. De laatste blinde man raakte het oor van de olifant aan en dacht dat het een grote waaier was. Op de weg kwam een man met onbelemmerd zicht aangelopen en zei hen dat elk van hen gedeeltelijk gelijk had maar dat waar zij op gestoten waren eigenlijk een olifant was. Een allesomvattend perspectief is het vermogen om naar iets vanuit alle hoeken en gezichtspunten te kijken en daarmee de waarheid van iets te determineren. Om vanuit een veelheid van perspectieven naar dingen te kijken, is één van de disciplines van filosofie. Het vereist flexibiliteit van geest, wendbaarheid van perspectief, onvermoeibare beweeglijkheid van het denken.

Filosofie is belangrijk omdat het de grote vragen aan de orde stelt. Waarom ben ik geboren, wat gebeurt er nadat ik gestorven ben? Waarom verkeer ik in de toestand en omstandigheden waarin ik mij bevind? Wat word ik verondersteld te doen (plicht)? Wat is echt van waarde? Wat is werkelijkheid en wat is illusie? En tenslotte WIE BEN IK?

Filosofie nodigt ons uit om dat aspect van de menselijke natuur te ontwikkelen dat een van de meest essentiële is: denken. Het woord mens op zich komt van het Sanskrit manas, dat denken betekent. Menselijke wezens zijn denkende wezens en in de ruimste zin omvat 'mind' ook het 'hart'. Filosofie is liefde voor wijsheid, dat per definitie het hart en de geest verbindt. Zonder liefde is er geen bewegende kracht, geen energie of wil om te bewegen, daarom wordt het denken zonder hart trots, kan het hart zonder intelligentie misleid worden.

Het filosofische proces op zijn meest rudimentaire niveau houdt de kunst van goede vragen stellen in. Op zijn hoogste niveau is het wat Plato noemde 'dianoia', ofwel de dingen te doordenken tot hun logische conclusies. De dingen helder zien zonder getinte bril, naar dingen kijken vanuit het hoogste en laagste standpunt, van het universele tot het afzonderlijke. Deze heen en weer beweging staat bekend als 'dialectiek' en voor de oude filosoof was het een kunstvorm en meesterambacht. De dialectiek is gebaseerd op een simpele aanname, 'zo boven, zo beneden'. Het boven is universeel en abstract, het beneden is afzonderlijk en concreet. Het nuttigste hulpmiddel voor de oude filosoof was de kracht van analogie en overeenstemming.

Plato wordt vaak beschouwd als één van de meest diepzinnige filosofen van het Westen. Hij gebruikte de persoonlijkheid van Socrates in zijn *Dialogen* om het probleem van de dubbele onwetendheid te beschrijven. Toen enkele jonge studenten naar het Orakel van Delphi vlakbij Athene gingen en daar informeerden wie de wijste

man van Athene was, antwoordde het Orakel zonder aarzelen : ‘Socrates’. Toen dit aan Socrates zelf werd overgebracht, was hij verbijsterd omdat zijn levenslange pogingen om ‘de dingen te doordenken’ hem naar een plek gebracht hadden waar hij eindeloze misvattingen en gedeeltelijke begrippen die de waarheid blokkeerden had uitgeplozen. Hij was tot de conclusie gekomen dat hij op alle relevante filosofische vragen van die dagen eigenlijk geen sluitende antwoorden had.

Dus, zo gaat het verhaal verder, ging Socrates op weg om te ontdekken waarom het orakel hem uitgeroepen had tot deze eervolle positie in Athene, terwijl hij nergens zeker van was. Socrates nodigde vervolgens de meest welingelichte mensen van zijn samenleving uit om de discussie aan te gaan over onderwerpen als de onsterfelijkheid van de ziel, gerechtigheid, schoonheid en liefde. Wat hij ontdekte en bewees door vraag en antwoord was dat deze Sofisten (de professoren in Griekse tijden) niet echt wisten waar ze het over hadden. Deze debatten op de binnenhof zorgden voor hilariteit en amusement bij de jongeren van Athene die ervan genoten getuige te zijn dat de pretentieuze en trotse professoren in het openbaar een toontje lager moesten zingen. Deze Sofisten waren dubbel onwetend, verstrikt in de ideeën van anderen, ze praatten na en hadden zelf geen enkel eigen origineel idee. Zij dachten dat ze het antwoord wisten op grote vragen maar in feite waren ze zich niet bewust van hun onwetendheid. Om de *Tao Te Ching* aan te halen: *Verkeerde geleerdheid wordt gevolgd door dagelijkse toevoegingen. De Tao wordt beoefend door dagelijks te reduceren.*

Niet verrassend, omdat ze verzot waren op hun halfbakken ‘kennis’, waren ze gestopt met het zoeken naar de waarheid, in tegenstelling tot Socrates die in de zoektocht naar waarheid een queeste zonder einde zag. Dus ondanks dat hij vond dat hij niets zeker wist, was hij de wijste mens in Athene omdat hij niet verstrikt zat in dubbele onwetendheid. Hij was zich ervan bewust dat het verkrijgen van wijsheid een nimmer eindigend proces is.

Socrates vond dat hij, om dichter bij de waarheid te komen, allereerst het puin van onjuiste ideeën die aangehangen werden uit de weg moest ruimen voor hij de waarheid kon onthullen. Dit proces werd ‘ontleren’ genoemd. Bijvoorbeeld, als je een hapering in je golfswing hebt, moet je de oude gewoonte ontleren om een nieuwe en meer betrouwbare zwaai daarvoor in de plaats te stellen. Als je denkt de waarheid gevonden te hebben is er geen prikkel meer om voort te gaan. Filosofie gaat over avontuur en ontdekking en niet over uiteindelijke bestemmingen. Dit proces wordt afgekapd door elk aanhangen aan blind geloof.

Filosofie is belangrijk omdat het uiteindelijk allemaal om de zoektocht naar waarheid gaat. De zoektocht naar waarheid vereist objectiviteit, het vermogen om los van onze huidige omstandigheden en gewone zienswijze naar dingen te kijken. Maar het vereist ook verbeelding, het vermogen een helder beeld te schetsen zoals een toneelschrijver of een liedjesschrijver. Einstein zei dat de verbeelding het krachtigste werktuig is dat een wetenschapper ter beschikking staat. Dat geldt ook voor filosofie. Hoe kunnen we een bewering onderzoeken als we ons niet, zelfs niet voor een moment, kunnen voorstellen dat het waar is? We moeten ons kunnen voorstellen wat de implicaties

van een idee zijn, het logische resultaat, hoe een idee zich kan uitwerken zoals in een goed toneelstuk. Dit vormt de basis om tijdens ons leven bedreven te raken in de kunst van het maken van goede keuzes.

Een eenvoudige vorm die nodig is, is de vaardigheid om dingen door de ogen van anderen te zien. Als we naar de bioscoop gaan en ons identificeren met een bepaald persoon in een verhaal gebruiken we onze verbeelding om het leven te zien zoals hij of zij dat doet. Filosofen trainen zich om welke vragen of problemen dan ook vanuit meerdere perspectieven te zien en pas na een grondig onderzoek een conclusie te trekken. Kennis en wijsheid verkrijgt men niet zomaar. Het vereist vasthoudendheid gecombineerd met een krachtige, energieke inspanning. Wijsheid kan niet verkregen worden door de zwakwilligen, bekrompenen of de hardvochtigen.

Filosofie heeft op één of ander moment een rol gespeeld in alle grote religieuze systemen ter wereld en is de kern van de wetenschappelijke methode. Vrijheid van denken en de zoektocht naar waarheid zijn de kern van de menselijke ervaring. Filosofie is een zoektocht om een individu te worden die zijn denkbeelden om naar te leven, verstandig kiest. Filosofie is een poging om zich te ontworstelen aan de patronen van ingesleten gewoontes en culturele conventionaliteit om de edele positie, baas van eigen lot, te heroveren, of zoals het gedicht *Invictus* zegt: *De kapitein van mijn ziel*. Om de geest te bevrijden is een niveau van wederzijdse betrokkenheid tussen inzet en focus zoals die gevonden wordt bij muzikanten en atleten, vereist. Als het denkvermogen getraind moet worden, wie traint dan en wat is het getrainde? Zo komen we dus weer op de centrale vraag van de filosofie uit: 'Wie ben ik?' En wat kan er belangrijker zijn dan dit belangrijke raadsel beter te begrijpen? *Neo, bevrijd je denken*.

Addenda

A. Primaire vaardigheden van het filosofische denkvermogen:

1. De kunst van het stellen van goede vragen. Vragen die bloot leggen wat er ontbreekt en die wijzen naar bijkomend inzicht. Een goede vraag zou moeten leiden naar toegevoegde en meer fundamentele vragen.
2. De kunst van introspectie: de vaardigheid om eigen aannames en vooropgezette meningen te ontdekken. Dit leidt tot onpartijdigheid en onpersoonlijkheid, essentiële kwaliteiten om de waarheid van elke bewering te ontdekken.
3. De vaardigheid om vanuit vele standpunten naar een idee te kijken. (Het is een hele goede oefening om een standpunt in te nemen waar men in feite niet achter staat. Dit speelt bijvoorbeeld een grote rol in de training van boeddhistische monniken.)
4. De vaardigheid om een vraagstuk te herleiden tot de kernvragen en te zien wat essentieel is.
5. De moed en bekwaamheid om eerlijk te genieten van, 'Ik weet het niet', zeggen. Dit vergt van ons dat we de rommel opruimen van wat we denken te weten en dat echte kennis in de weg staat.

B. Eerste principes:

Elk mens zou zijn gedachten en aandacht hoofdzakelijk moeten richten op de beschouwing van zijn eerste principes; zijn ze al dan niet juist vast gesteld? En als hij die heeft uitgeplozen, zal alles vanzelf volgen.

Plato's Cratylus

C. Het belang van Plato:

Alfred North Whitehead was een zeer invloedrijke twintigste-eeuwse filosoof en wiskundige. Hij is verantwoordelijk voor het bedenken van het volgende beroemde citaat over de voortdurende invloed van Plato: *De meest veilige algemene kenschets van de Europese filosofische traditie is dat het bestaat uit een serie voetnoten bij Plato. Apologie* is Plato's geweldige dialoog, deze vangt de geest van de filosofie. Het is kort maar krachtig en aangrijpend omdat het om de leven-en-dood-situatie van Socrates gaat.

D. Top tien van filosofische vragen:

1. Wie ben ik?
2. Wat is de aard van de Waarheid?
3. Wat is Werkelijkheid?
4. Wat, waar, wie is God?
5. Hoe moet ik leven?
6. Wat is de betekenis van de dood?
7. Wat is de reikwijdte van de menselijke natuur?
8. Wat is gerechtigheid?
9. Wat is natuur?
10. Bestaat evolutie en hoe werkt zij?

E. Acht Filosofische Beweringen

- Je kunt de waarheid niet kennen totdat je objectiviteit tot stand gebracht hebt en subjectiviteit beoefent.
- Verbeeldingskracht is het creatieve instrument van de geest om een ideaal te bevorderen.
- Je kunt niet beweren een vol leven geleid te hebben tenzij je met de grote levensvragen geworsteld hebt.
- Denkbeelden beheersen de wereld; onderzoek ze goed.
- Je kunt het gemanifesteerde niet begrijpen zonder het niet gemanifesteerde te begrijpen, materie zonder geest, of het afzonderlijke zonder het universele.
- "Ik weet het niet" kenmerkt het begin van de filosofische zoektocht. Om dit punt te bereiken moet je alles wat je voordien voor waar hebt gehouden, doorzien.
- Achter elk mentaal plaatje van wat echt en waar is, staat een groter, een grootser, een universeler, en nog één en weer één zonder einde.
- De ultieme filosofische vraag is: 'Wie ben ik?'

F. Belangrijke Filosofische Bronnen:

1. Oosterse religies gaan over het algemeen meer over filosofie dan over een verzameling van overtuigingen, zoals die in de westerse monotheïstische religies.
2. *Tao Te Ching*: Boek over oude Chinese filosofie, paradoxaal en uitdagend voor conventionele begrippen.
3. *Dhammapada*: Kernleringen in het Boeddhisme. De tweelingverzen zijn werkelijk goed.
4. De *Bhagavadgita*: Bevat de kern van filosofische denkbeelden van India (onthechting, zelfrealisatie, afstand doen van de vrucht van handelingen enzovoort.)
5. *Het Thomas evangelie*: Filosofische kern leringen van Jezus voordat ze door de Kerk veranderd werden; zij zijn onthuld in de *Dode Zee Rollen*. Dit biedt ook bescherming tegen de beschuldiging van fundamentalisten en dogmatici dat het christendom wordt genegeerd. (Zie het Concilie van Constantinopel).
6. Ralph Waldo Emerson's *Oversoul*, *The American Scholar* en *Self Reliance* gaan in de beste zin van het woord allemaal over filosofie. Hij is dé Amerikaanse filosoof bij uitstek.
7. *De wereld van Sofie* van Jostein Gaarder, een Noorse romanschrijver. Goed voor jong volwassenen.

*En de poel was gevuld met water uit zonlicht
En de lotus rees op, o zo zachtjes,
Het oppervlak glinsterde vanuit het lichtend hart
En ze waren achter ons, weerspiegeld in de poel.
Toen gleed een wolk voorbij en de poel was leeg.*

Uit T.S. Elliot, *Burnt Norton*

Rafaël: Plato en Aristoteles (detail)

Activiteitenagenda

Agenda loges en centra

Juni 2022

Arnhem

- 20 - ma Mindfulness meditatie (9) Ineke Vrolijk
27 - ma Studiegroep 'De mystieke weg van Plato' (9)

Den Haag

- 17 - vr Bijeenkomst *Eeuwige wijsheid voor deze tijd*,
125-jarig jubileumviering, 10:30 - 17:30
locatie Museum Beeld & Geluid
22 - wo **Zoom** - Helende kring door Marijke Trouw,
19:30 - 20:00
27 - ma Sluiting van het seizoen (loge leden),
19:30 - 22:00

Naarden

- 25 - za Meditatiegroep

Roermond

- 26 - zo Live bijeenkomst groep innerlijke
ontwikkeling: We volgen de fluisteringen van
de ziel, bespreken met elkaar wat we daarbij
tegenkomen en laten ons inspireren door het
boek "*Het pad van leerlijnschap*"
van Annie Besant, 10.00-12.00

Rotterdam

- 21 - di *Synergie tussen spiritualiteit, wetenschap,
kunst, healing en natuur*, Guido Lamot
28 - di "*Bhagavad Gita*" deel 11 van 18,
Eric Jagernath

Utrecht

- 17 - vr Studie Het Tibetaanse boek van
Leven en Sterven, 13.00-15:00
20 - ma Raja Yoga, Ildiko Flesch, 19:30 - 22:30
27 - ma Raja Yoga, Ildiko Flesch, 19:30 - 22:30

Juli 2022

Den Haag

- 13 - wo **Zoom** - Helende kring door Marijke Trouw,
19:30 - 20:00

Rotterdam

- 5 - di Rondetafelgesprek
12 - di *Het Edele achtvoudige pad*, Ineke Vrolijk
19 - di *Chakra's en kleuren*, Pierre van Eijl
26 - di "*Bhagavad Gita*" deel 12 van 18,
Eric Jagernath

Utrecht

- 4 - ma Raja Yoga, Ildiko Flesch, 19:30 - 22:30
11 - ma Raja Yoga, Ildiko Flesch, 19:30 - 22:30

Zeeland

- 14 - do Summerschool: *Aarden* door Erica Janse
28 - do Summerschool: *Spiritualiteit in uitvaart*
door Monique Dommanschet

Augustus 2022

Den Haag

- 10 - wo **Zoom** - Helende kring door Marijke Trouw,
19:30 - 20:00

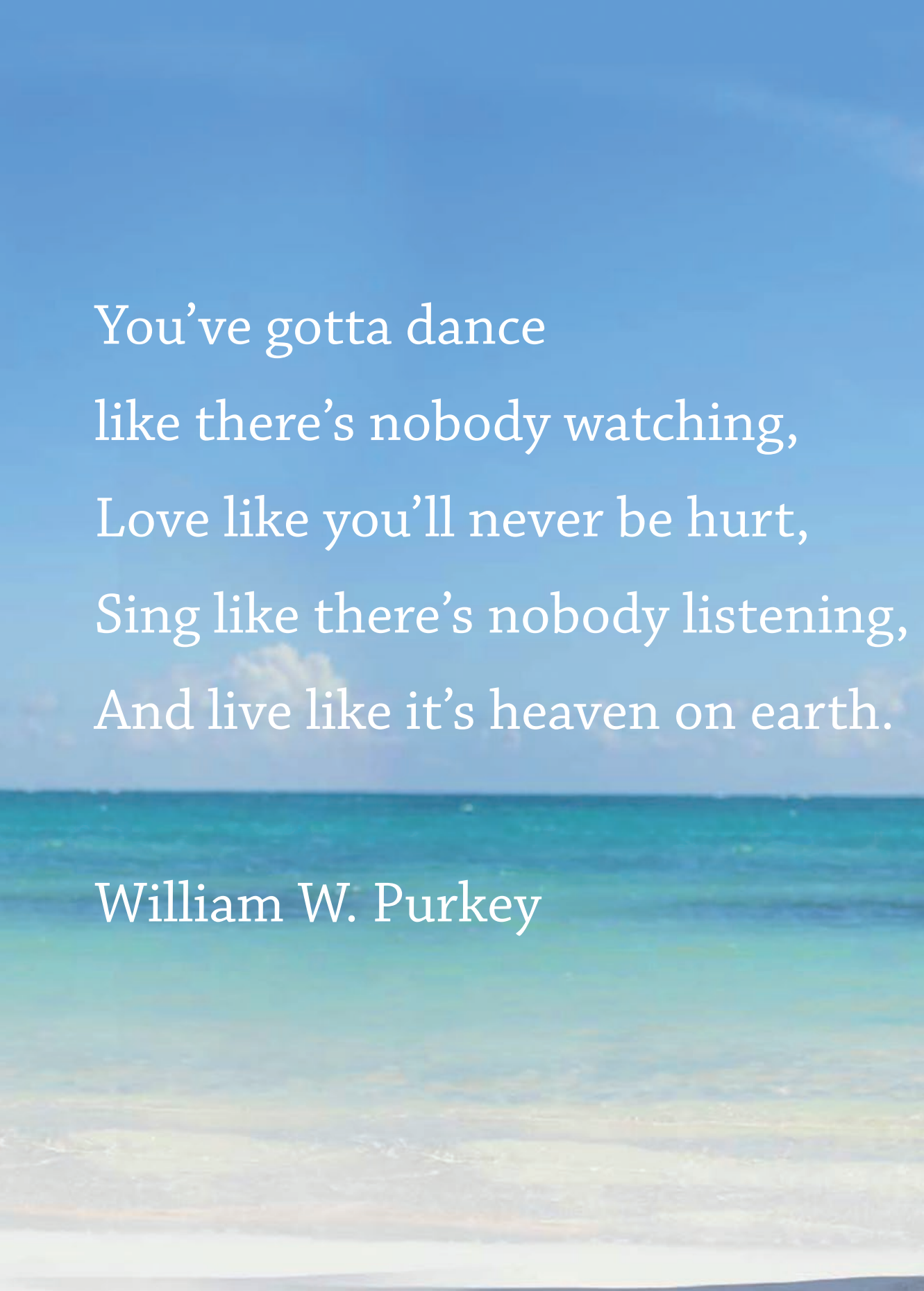
Zeeland

- 11 - do Summerschool: *Maria Magdalena*
door Nelleke Koole
25 - do Summerschool: *Het zal nooit voorbij zijn*
door Tanja Huissoon

Verdere info zie de adressenlijst
achterin deze *Theosofia*, overige
info over NL bijeenkomsten
www.theosofie.nl/bijeenkomsten/loges/

A scenic view of a beach with turquoise water and a clear blue sky. The text is overlaid on the upper portion of the image.

You've gotta dance
like there's nobody watching,
Love like you'll never be hurt,
Sing like there's nobody listening,
And live like it's heaven on earth.

William W. Purkey

Activiteitenagenda

Agenda loges en centra

September 2022

Amersfoort

26 - ma Opening van het seizoen.

Amsterdam

- 10 - za *De Geheime Leer. Deel I*,
gespreksgroep, 11.00
10 - za *Een weg tot zelfontdekking* (I.K. Taimni),
gespreksgroep, 14.00
24 - za *Grondslagen van esoterische filosofie*,
(I. Hoskins), gespreksgroep, 11.00
24 - za *Een zaadje van een miljoen jaar oud*
(J. Krishnamurti), gespreksgroep, 14.00

Den Haag

- 5 - za **Zoom** - *Nulproject door Prof. A. Sathaye*,
20:00 - 22:00
10 - za **Zoom** - '*Meditatie Stem van de Stilte*'
door Ineke Vrolijk, 11:00 - 13:00
10 - za **Zoom** - '*Geheime Leer 3*'
door Ineke Vrolijk, 14:00 - 16:30
12 - za **Zoom** - *The Mystic Experience*
door Erica Georgiades, 20:00 - 22:00
14 - wo **Zoom** - Helende kring door Marijke Trouw,
19:30 - 20:00
17 - za Bezoek Mondriaan tentoonstelling,
kunstmuseum
21 - wo Basiscursus theosofie door Ria Schopman,
locatie VKK, 19:30 - 20:00
26 - ma Tagore door Victor van Bijlert,
locatie VKK, 20:00 - 22:00
28 - wo Basiscursus theosofie door Ria Schopman,
locatie VKK, 19:30 - 20:00

Roermond

- 18 - zo Live bijeenkomst groep innerlijke
ontwikkeling: We volgen de fluisteringen van
de ziel, bespreken met elkaar wat we daarbij
tegenkomen en laten ons inspireren door het
boek "*Het pad van leerlingenschap*"
van Annie Besant, 10.00-12.00
22 - do **Zoom** Studiegroepje voor beginners.
Belangrijke basisthema's worden in alle rust
uitvoerig besproken aan de hand van
passende boekjes. 20.00- 21.15
25 - zo Studiegroep voor gevorderden n.a.v. het
boek *Bron van het occultisme*, bijpassende
artikelen, *de stem van de stilte* en het boekje
broederschap, 10.00-12.00

Utrecht

- 2 - vr ochtend Raja Yoga beginners, Ildiko Flesch
2 - vr **Zoom** - Studie *De Geheime Leer*,
Ineke Vrolijk, 13:30 - 15:30
5 - ma Raja Yoga, Ildiko Flesch, 19:30 - 22:30
9 - vr ochtend Raja Yoga beginners, Ildiko Flesch
9 - vr Meditatiegroep Wouter van Beers, 19:30
12 - ma Raja Yoga, Ildiko Flesch, 19:30 - 22:30

Utrecht (vervolg)

- 16 - vr ochtend Raja Yoga beginners, Ildiko Flesch
16 - vr Studie Het Tibetaanse boek van Leven en
Sterven, 13:00 - 15:00 uur
16 - vr Opening van het seizoen.
19 - ma Raja Yoga, Ildiko Flesch, 19:30 - 22:30
23 - vr ochtend Raja Yoga beginners, Ildiko Flesch
23 - vr Meditatiegroep Wouter van Beers, 19:30
26 - ma Raja Yoga, Ildiko Flesch, 19:30 - 22:30
30 - vr ochtend Raja Yoga beginners, Ildiko Flesch

Zeeland

- 4 - zo Gespreksgroep: "*Uitzicht door Inzicht*",
universele wijsheid, het NU en onze toekomst

Zwolle

- 13 - di Opening van het nieuwe werkjaar 22/23
met een artikel van Kurt Leland over zijn boek
'*The Multidimensional Human*'
27 - di '*Barborka - Het Goddelijk Plan*' deel 2
over zijn boek

Internationale evenementen

Internationaal evenement in Engeland

1-6 Augustus 2022

The 39th European Theosophical Congress – Healing
oneself – healing the World - University of York,
zie <https://theosophicalsociety.org.uk/york-2022>

Zaterdag 1 oktober 2022

ITC Naarden
Latente Vermogens in de Mens
Het Boven Natuurlijke

5-7 oktober 2022 op het ITC Naarden

International Theosophical History Conference met
als thema The Theosophical Movement Innovations in
Esotericism and Spirituality
zie <https://theosophicalhistoryconference.eu/>

7-12 oktober 2022 op het ITC Naarden

European School of Theosophy met als thema The
Voice of the Silence : a manual for Mystics
zie <https://europeanschooloftheosophy.eu/>

Zaterdag 11 december 2022

ITC Naarden
Derde dag over de dood *De Mystieke Dood*

Adelberth de Bourbon, theosofisch pionier in Den Haag Jan Maarten Braak

Jan Maarten Braak kocht op zijn negentiende het boek *De Geheime Leer* en begon eenmaal thuis, direct te lezen. Sindsdien heeft de theosofie hem niet meer losgelaten. Hij is al tien jaar lid van de Loge Den Haag; van 2017 tot 2020 voorzitter van de Loge en van de Theosofia Stichting Den Haag. Jan Maarten is momenteel werkzaam als beleidsadviseur.

Dit jaar viert de Loge Den Haag haar 125-jarig bestaan. De Loge Den Haag wil dit bijzondere moment niet alleen met logeleden vieren, maar ook met theosofen uit de rest van Nederland. Dit doen wij op 17 juni 2022 tijdens het speciale evenement 'Eeuwige Wijsheid voor deze Tijd'.

Op zoek naar de oorsprong

Het jubileum vormt een goede aanleiding om onderzoek te doen naar de oorsprong van onze oude loge. Op 6 april bezocht ik daarom, samen met Ria Schopman, het stadsarchief van Delft om meer te weten te komen over Adelberth de Bourbon, de 'founding father' van de theosofie in Den Haag. Deze interessante persoonlijkheid zou een nazaat van de laatste Franse koning, Louis XVI, zijn.

Onze belangstelling naar het verloop van zijn leven heeft echter te maken met het feit dat hij de oprichter is van de loge Post Nubila Lux (na de nevelen het licht), de eerste theosofische loge van Nederland. Deze loge was aan de Franse theosofische divisie verbonden, bij gebrek aan een Nederlandse sectie. Onze stille hoop was dat wij de rond het einde van negentiende eeuw gevoerde correspondentie tussen Adelberth en mevrouw Blavatsky, Damodar Mavalankar of Kolonel Olcott, in het stadsarchief aan zouden treffen.

Wie was Adelberth?

Adelberth de Bourbon (1840-1887) was de zoon van Carl Wilhelm Naundorff, een Pruisische horlogemaker die zich voordeed als de zoon van koning Lodewijk XVI en Marie-Antoinette van Frankrijk. Naundorff, ofwel De Bourbon, is vanuit Frankrijk via Engeland en Duitsland naar Delft gekomen. Hij ligt nu begraven in Het Kalverbos in Delft. Op zijn grafsteen staat 'Ici repose Louis XVII, Roi de France' (hier rust Louis de 17e, koning van Frankrijk). In de overlijdensakte van Naundorff wordt ook de naam Charles

Louis de Bourbon genoemd, zoon van Louis XVI en Marie-Antoinette. Carl Wilhelm Naundorff (De Bourbon) was een illustere man die een eigen kerk wilde stichten en in Engeland *La Doctrine Celeste* schreef. Hij zou door een engel geïnspireerd zijn om dit boek te schrijven ^{1 2}.

Ons eigen koningshuis heeft overigens een curieuze band met deze pretendentes van de Franse troon. Bij geheim Koninklijk Besluit erkende koning Willem II de zoon van Naundorff als Carl Eduard de Bourbon. Koningin Wilhelmina zou mogelijk een andere nazaat, Auguste Marie Thérèse De Bourbon, vanuit een derde klasse graf naar een meer prominente plaats hebben laten verhuizen ³.

De Haagse loge Post Nubila Lux

Op 27 juni 1881 stichtte Adelberth de Bourbon de loge Post Nubila Lux, na enige omzwervingen bij de spiritistische vereniging Oromase. Wellicht had hij daar geprobeerd via seances meer te weten te komen over zijn voorouders.

Post Nubila Lux bestond uit enkele schilders van de Haagse school zoals Tony Offermans en David Artz (en echtgenote) en advocaat Thomas van Stolk (plus echtgenote en dochter), naar wie de hedendaagse chique Haagse villawijk Van Stolkpark vernoemd is. Adelberth was voorzitter van de loge van 1885-1886. Zijn overlijden in 1887, op 47-jarige leeftijd, had een enorme impact op de loge die daarna zo goed als alle activiteiten staakte.

Op zoek naar die ene brief

We weten uit diverse bronnen dat mevrouw Blavatsky met Adelberth de Bourbon heeft gecorrespondeerd. Een van de meest interessante brieven (4-9-1881) gaat over het *Magikon*, een Zwitsers boekje over de Martinistenorde. In deze brief wordt verder gesproken over de vermeende koninklijke afkomst van Adelberth. Curieus genoeg troffen wij tussen de archiefbescheiden een brief aan over de stichting van de Martinistenorde door koning Willem II.

Adelberths voorvader, koning Louis XI, stichtte de Orde van St. Michel, een mystieke orde gewijd aan de eerste ridder, de heilige St. Michael. Uit de archiefstukken doemt een beeld op van een familie die vol wanhoop probeert alles terug te krijgen waar ze volgens hen recht op had. De Orde van St. Michel lijkt daarbij een vehikel om de koning een prominente rol te geven.

Tijdens de speurtocht in het archief kwamen we allerlei soorten correspondentie tegen. Artikelen van ministers die de bewering in twijfel trokken dat Naundorff en Louis XVII één en dezelfde waren; onderlinge briefwisselingen van de leden van de familie De Bourbon/Naundorff zelf en berichten van bewonderaars die het 'Ancien Régime' weer in ere wilden herstellen. Helaas waren er geen brieven van of aan mevrouw Blavatsky te vinden en zijn er ook geen stukken aangetroffen die getuigen van gebeurtenissen in de periode waarin de loge Post Nubila Lux bestond, behalve het eerder genoemde stuk over de Martinistenorde.

Hoe het begon en waar we nu staan

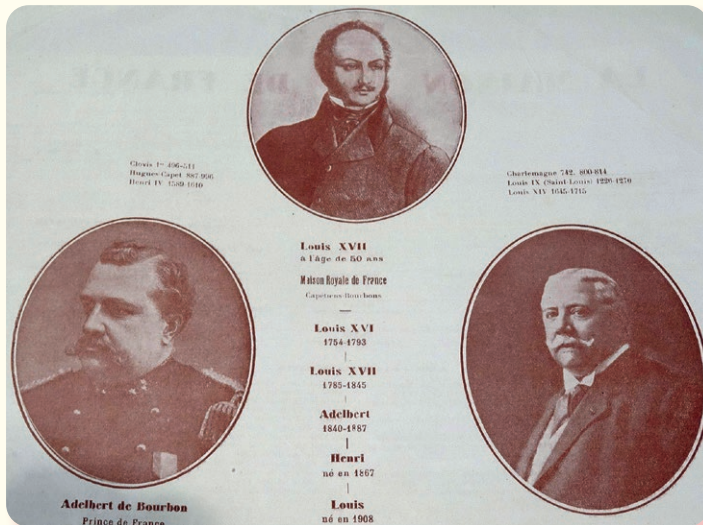
Hoewel de loge Post Nubila Lux zelf geen lang leven beschoren was, zouden de

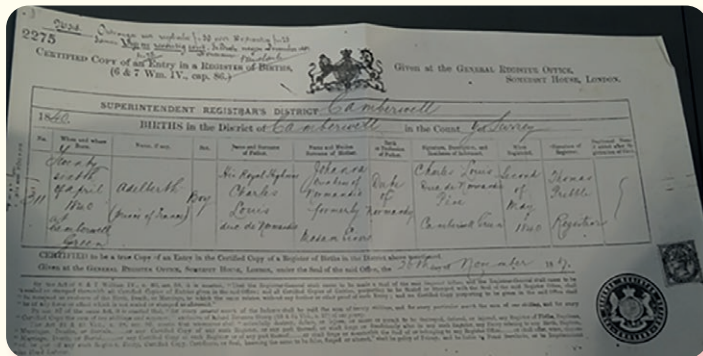
door Adelberth de Bourbon geplante zaadjes al snel ontkiemen in de vorm van een in 1895 opgericht theosofisch centrum, dat op 30 maart 1897 tot loge verheven werd en zo jaren later tot volle bloei kon komen: de Loge Den Haag van de TVN. Zo legde Adelberth de Bourbon meer dan 125 jaar geleden de basis voor onze vereniging die nu aan het begin staat van een nieuwe cyclus, waarbij met behulp van de nieuwe media nu ook een breder en vooral jonger publiek uitgenodigd zal worden om de wereld van de theosofie te verkennen.

Noten

- 1 <https://bit.ly/3LyZBJK>
De tekst van de doctrine celeste zelf is te lezen op <https://bit.ly/3vXXGOY>
- 2 <https://bit.ly/3MDY5Np>
Paul Airiau; Le Melchisédech Naundorffien; une création originale?
(uit: *Melchisédech; Politica Hermetica*, N.19-2005, p.72 e.v.)
- 3 <https://bit.ly/3OHeC53>

Stamboom

Geboortebewijs

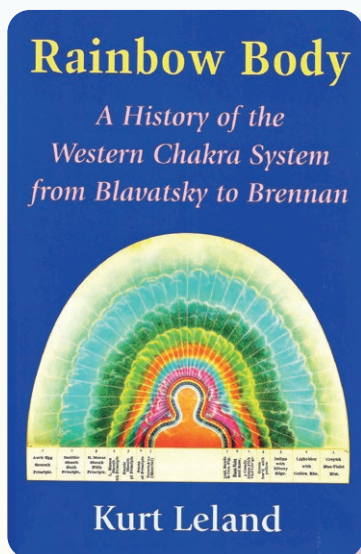

Theosofische boekhandel Adyar

Tolstraat 154 - 1074 VM Amsterdam - Telefoon: 020 676 56 72

E-mail: books@theosofie.nl - Website: www.theosofie.nl

Open: woensdag t/m zaterdag van 13:00 - 17:00 uur

Kurt Leland

Rainbow Body

A History of the Western Chakra System from Blavatsky to Brennan

Ibis Press / Nicholas Hays, Inc., Lake Worth,

516 bladzijden, 2016 soft cover

ISBN 9780892542192 – prijs € 28,95

Vele boeken zijn geschreven over de chakra's – de psycho-energetische centra langs de ruggesgraat, helderziend waar te nemen als lichtende wielen - gebaseerd op de Indiase tradities. Eeuwenlang zijn de chakra's gebruikt voor genezing, meditatie en spirituele ontwikkeling, resulterend in zowel verbeterde gezondheid als verlichting. Maar nog maar weinig is er geschreven over de ontwikkeling van het westerse chakra-systeem, zoals dat gestalte kreeg door het werk van Blavatsky, Leadbeater, Aurobindo, Jung, het instituut Esalen, Brennan en anderen.

Kurt Leland schreef boeken over astrale projectie, bijna-dood-ervaringen en de transcendente mogelijkheden van muziek. Hij is een internationale spreker voor de Theosophical Society, klassiek musicus en componist. Hij geeft cursussen en consulten in zijn praktijk 'Spiritual Oriëntering'.

Rohit Mehta (1908 - 1995)

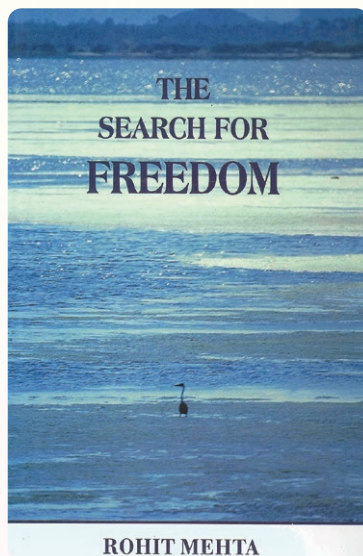
The search for freedom

Theosophical Publishing House, Adyar

196 bladzijden, 2000 2e dr. hardcover

ISBN: 817059345X – prijs € 7,50

Dit boek bestaat uit korte essays die ingaan op verschillende problemen waarmee de mensheid in het dagelijks leven wordt geconfronteerd: binnen organisaties, in de samenleving en in de politiek. De oorsprong van die problemen wordt door de auteur uitgelegd als liggend niet in de buitenwereld maar in de mens zelf, in zijn onrealistische en egocentrische perceptie. De oplossing van deze problemen ligt dus ook in ieder van ons. Mehta behandelt o.a. praktische yoga, de leer van het hart, de weg van het midden, de wegwijzer en de bestemming, de geest van dankbaarheid, theorie en praktijk, vrijheid van conditionering, trots en waardigheid, het zoeken naar vrijheid.

Sikhisme, een verborgen invloed binnen de theosofie **Finian Heavey**

Finian Heavey is president van de Nottingham Lodge van de TS.

Dit artikel verscheen in *Esoterica* (tijdschrift van de TS in Engeland) herfst 2017 onder de titel *Sikhism as a hidden influence within Theosophy*.

Toen ik voor het eerst in aanraking kwam met theosofie, zag ik het aanvankelijk als een soort verwesterde vorm van hindoeïsme, met wat boeddhisme erin. Een periode van nadere studie leerde me al snel dat dit een veel te eenvoudige opvatting was. Theosofie, in het bijzonder zoals weerspiegeld in *De Geheime Leer* en andere geschriften van mevrouw Blavatsky (HPB), heeft een veel grotere complexiteit en reikwijdte. Het wordt nog ingewikkelder als we de volgende generatie theosofen zoals Annie Besant, Alice Bailey en de anderen erbij betrekken. Ik zal me dus concentreren op mevrouw Blavatsky en haar leraren.

Zelfs een korte blik op HPB's leven laat zien dat ze een geweldige reiziger was. Dat was ze al van kinds af aan vanwege het werk van haar vader als administrateur binnen het tsaristische Rusland. We weten dat ze op jonge leeftijd in aanraking kwam met esoterische ideeën via de bibliotheek van haar grootvader van moeders kant¹. Ze beschrijft ook een psychisch bewustzijn en bescherming door haar Meester - later M of Morya genoemd - vanaf haar late kinderjaren. Deze drie elementen, reizen, paranormale begaafdheid en esoterische kennis, werden later in haar werk en geschriften gevormd en ontwikkeld door haar leraren.

Wie waren haar leraren?

M was HPB's voornaamste Meester, leraar en beschermer. Hier is een deel van wat ze tegen de heer Sinnett zegt, samen met zijn commentaar:

Dit is mijn meester, zei ze, die we Mahatma Morya noemen. Ik heb zijn portret hier. En ze liet me een klein paneel in olieverf zien. Als ik ooit oprecht ontzag en eerbied in een menselijk gezicht heb gezien, was het in het hare, toen ze over haar Meester sprak. Hij was een Rajput van geboorte, zei ze, een van de oude krijgersrassen van de Indiase woestijn, de mooiste natie ter wereld. Haar Meester was een reus, zes voet acht en prachtig gebouwd; een imposant type van mannelijke schoonheid. Zelfs in het schilderij zit een wonderbaarlijke kracht en fascinatie; de kracht, de felheid zelfs, van het gezicht; de donkere, gloeiende ogen, die je van je stuk brengen; de scherpe bronzen gelaatstrekken, het ravenzwarte haar en baard - spraken allemaal van een

enorme individualiteit, een echte Zeus in de bloei van mannelijkheid en kracht. Ik vroeg haar iets over zijn leeftijd. Ze antwoordde: Mijn beste, ik kan het je niet precies vertellen, want ik weet het niet. Maar dit zal ik je vertellen. Ik ontmoette hem voor het eerst toen ik twintig was, in 1851. Hij was toen in de bloei van zijn volwassenheid. Ik ben nu een oude vrouw, maar hij is geen dag ouder geworden. Hij is nog in de bloei van zijn volwassenheid. Dat is alles wat ik kan zeggen. U mag uw eigen conclusies trekken².

Het jaar 1851 verwijst naar de Wereldtentoonstelling, waar hij naar verluidt deel uitmaakte van de Indiase delegatie. HPB is vaak vaag over data, plaatsen en tijden om de privacy van haar Meester te beschermen. De andere leraar die we moeten noemen is KH of Koot Hoomi. We kennen hem het beste door de Mahatma Brieven. Hoewel we weten dat er af en toe brieven zijn ondertekend met 'Koot Hoomi Lal Singh' ontdekken we dat dit een truc was van Meester DK zonder zijn toestemming³. In feite kennen we zijn naam niet aangezien Koot Hoomi zeer waarschijnlijk een titel is. Als Koot Hoomi Lal Singh zijn naam was, zou dit verder bewijs zijn van een Sikh-verband, maar we weten weinig van zijn biografie. Hij wordt door C.W. Leadbeater beschreven als een Kashmiri Brahmaan⁴, met kennis van Europese talen⁵. HPB's verwijzing naar M als Rajput is significant, gezien de oudheid en aristocratie van hun afstamming. Ze zegt ook dat de Boeddha uit deze groep kwam⁶. In feite is Rajput zijn nu precies wat de Boeddha verzaakte. Wat nog interessanter is, is dat de Rajput-clans de neiging hadden om eclectischer te zijn in hun spirituele opvattingen dan de meer orthodoxe brahmanen. Brahmanen zijn een priesterkaste, terwijl Rajput krijgsheren zijn. De Rajput-groep bestaat nog steeds in Noord-India en elders. Noord-Indiërs die ik heb ontmoet, hebben vaak de neiging om in hun ideeën over het leven aspecten van het hindoeïsme, sikhisme en boeddhisme te combineren.

Het belang van Sant Mat

Een zeer belangrijke invloed in Noord-India is de Sant-traditie, ook bekend als Sant Mat. Sant Mat verwijst naar een losjes verbonden groep leraren die vanaf ongeveer de 13e eeuw op de voorgrond traden op het Indiase subcontinent. Theologisch onderscheiden hun leringen zich door een innerlijke, liefdevolle toewijding aan een goddelijk principe, en sociaal door een egalitarisme dat ingaat tegen de kwalitatieve verschillen van het hindoeïstische kastenstelsel en die tussen hindoes en moslims⁷. Twee van de bekendste leden van deze beweging zijn Kabir, de moslimdichter en Guru Nanak de stichter van de Sikh-beweging. Je zou kunnen zeggen dat deze vroege Sant Mat-traditie een van de vele 'proto-theosofieën' vormt, samen met het Griekse, hermetische en kabbalistische denken, zoals gedefinieerd door HPB. Sant Mat bestaat nu nog steeds als een spirituele beweging, losjes verbonden met het sikhisme⁸. Deze moderne Sant Mat-beweging is zeer kritisch over theosofie, omdat ze het contact met levende meesters tijdens de Besant- en Leadbeater-periode heeft verloren⁹. Dit maakt deel uit van de gedetailleerde studie van spirituele tradities, die het lezen waard is. Zoals veel ideeën die op goeroe teruggaan heeft Sant Mat de neiging om voorrang te geven aan zijn eigen meesters boven die van anderen.

In een vroeg artikel maakt HPB zelf enkele interessante opmerkingen over de relatie tussen het sikhisme en de theosofie:

Sinds de dagen van de grote Nanak uit de Kshatriya-kaste, oprichter van de Sikh-broederschap in de tweede helft van de vijftiende eeuw, zijn deze dappere en krijgshaftige stammen steeds de luis in de pels van de Mogol-dynastie geweest, de schrik van de moslims in India. Ontstaan uit een religieuze broederschap, wiens doel het was islam, brahmanisme en andere ismen, waaronder het latere christendom, te laten verdwijnen, ontwikkelde deze sekte een puur monotheïsme met het abstracte idee van een altijd-onbekend Principe, en werkte dit uit tot de leer van de 'broederschap der mensen'. Volgens hen hebben we maar één Vader-Moeder Principe, met 'noch vorm, noch gestalte, noch kleur'. We zouden allemaal broeders moeten zijn, ongeacht ras of kleur¹⁰.

Hier zien we duidelijke parallellen met de kernideeën van de theosofie:

- Het altijd-onkenbare Beginsel.
- Het Vader-Moeder idee.
- En het allerbelangrijkste van alles de universele broederschap.

HPB heeft gelijk als ze deze ideeën als de kern van het sikh-geloof beschouwt. Dit betekent niet dat ze uniek zijn voor het sikhisme. Ze licht verder toe hoe dit zich verhoudt tot meer conventionele religies: *De priesterlijke brahmaan, fanatiek in zijn naleving van dode lettervormen, werd naar de mening van de sikh evenzeer de vijand van de waarheid als de moslim die zich wentelde in een sensuele hemel met zijn houris, de afgoden aanbeddende boeddhist die gebeden rond draait met zijn wiel, of de rooms-katholiek die zijn met juwelen bezette Madonna's aanbidt, wier huidskleur de priesters veranderen van wit in bruin en zwart, afhankelijk van klimaat en vooroordelen¹¹.* Het belangrijkste punt hier is het belang van waarheid. HPB was altijd heel direct wanneer ze sprak over de dingen die ze afkeurde!

We hebben nog een interessant verband tussen de Meesters en het sikhisme uit het dagboek van kolonel Olcott van 26 oktober 1880: *... bij een heiligdom onder de hoede van de Akali waar de zwaarden, scherpe stalen schijven, maliënkolders en andere oorlogswapens van de sikh-krijgerpriesters te zien zijn, werd ik tot mijn verbazing en vreugde begroet met een liefdevolle glimlach door een van de Meesters, die op dat moment onder de bewakers zat, en die ons allemaal een verse roos gaf, met een zegen in zijn ogen...¹².* In Olcotts eigen handschrift luidt de aantekening voor 26 oktober 1880: *... 's Middags gingen we weer naar de Gouden Tempel en vonden die net zo mooi als daarvoor. Zag enkele honderden nogal onooglijke fakirs en asceten. Een broeder daar groette HPB en mij en gaf ons elk een roos¹³.*

Hoewel we het niet zeker kunnen weten - de Meester wordt niet bij naam genoemd - denk ik dat de kans groot is dat de Meester hier M is. Hoeveel Meesters kende Olcott persoonlijk? Als KH een Kashmiri-brahmaan was, is het minder waarschijnlijk dat hij lid was van de wachters van de Sikh Gouden Tempel. Technisch gezien heeft Olcott het bij het verkeerde eind als hij verwijst naar krijgerpriesters, aangezien de sikhs geen priesterschap hebben. De bewakers zijn leden van de Khalsa (letterlijk Soevereinen), ook wel ingewijde of gedoopte Sikhs genoemd - dat wil zeggen volwaardige leden van de gemeenschap. Het optreden als bewaker vertelt ons dat de naamloze Meester in hoog aanzien stond bij de Sikh-gemeenschap. Naar mijn mening is dit voldoende

bewijs voor een verband tussen de Meesters en het sikhisme. De naam van de persoon doet er weinig toe. We hebben minstens één Meester met een directe link naar de Sant-traditie. Ik geloof dat deze link overal in *De Geheime Leer* en de andere geschriften van HPB te vinden is.

Enkele voorbeelden uit HPB's en andere geschriften

Grondstelling (a) in de proloog van *De Geheime Leer*¹⁴ beschrijft het idee van een grenzeloos, onkenbaar Beginsel, wat HPB 'Zijn' noemt ('Be-ness'). Dit abstracte idee is geen wezen in de algemeen aanvaarde betekenis van het woord, anders had ze het wel zo genoemd! Dit houdt verband met het Sikh-idee van God. Zoals de Sikh-geschriften ons herinneren:

*Het begin van de geschriften vertelt ons over de beschrijving van God: 'God is Eén. Hij is de Allerhoogste Waarheid. Hij de Schepper, is zonder angst en zonder haat. Hij is onsterfelijk. Hij wordt niet geboren en noch sterft hij. Door de goedheid van de Goeroe kan men Hem ontmoeten. Zing (chant) en mediteer op Zijn Naam. In den beginne was Hij de Waarheid. Door de eeuwen heen is Hij de Waarheid geweest. Hij is nu de Waarheid en Hij zal voor altijd de Waarheid zijn*¹⁵. *Het belangrijkste aspect van sikh zijn, is te begrijpen dat er één eindeloze God is. Hij is onbeschrijfelijk, onschatbaar, onbetwistbaar, onfeilbaar, ongrijpbaar, onvergankelijk, onveranderlijk, onsterfelijk, onberispelijk, immanent, onoverwinnelijk, uniek, vormloos, onverschrokken, onsterfelijk, tijdloos, leeftijdsloos, mededogend, alomtegenwoordig en schepper van alles. Er is slechts de Een Allerhoogste Heer; er is absoluut geen ander. Geest, ziel en lichaam behoren alle Hem toe; wat Zijn Wil behaagt, zal geschieden*¹⁶.

Hier zijn twee interessante punten. De nadruk op Waarheid doet me denken aan het motto van de TS *Er is geen godsdienst hoger dan waarheid*. Dit was ook het familiemotto van de maharadja van Benares, die bevriend was met Olcott en HPB. Hoewel het zeker niet uniek Sikh is, is de resonantie duidelijk. Hetzelfde geldt voor de beschrijving van het Sikh-idee van God. Het onkenbare aspect van God wordt nauwkeurig beschreven. We weten uit de Mahatma-brieven dat de meesters niet geïnteresseerd waren in een schepper-god:

*Daarom wijzen wij God af als filosofen zowel als boeddhisten. We weten dat er planetaire en andere geestelijke levens zijn, en we weten dat er in ons stelsel niet zoiets als God bestaat, persoonlijk of onpersoonlijk. Parabrahm is niet een God, maar absolute onveranderlijke wet, en Iswar is het gevolg van avidya en maya, onwetendheid gebaseerd op de grote begoocheling. Het woord 'God' werd uitgevonden om de onbekende oorzaak aan te duiden van die gevolgen die de mens bewonderde of vreesde zonder ze te begrijpen, en daar wij beweren en kunnen bewijzen wat we beweren – d.w.z. de oorzaak en oorzaken te kennen - zijn wij in staat te verklaren dat er geen god of goden achter hen staan*¹⁷.

De verwijzing naar het boeddhisme is interessant aangezien een centraal punt van het boeddhisme is dat het mogelijk is om te 'ontwaken' en om zo de Werkelijkheid en de Waarheid te kennen. We kunnen het Onkenbare Beginsel (a) niet als boeddhistisch omschrijven. Het idee van KH dat Iswar (scheppergod van de hindoes) avidya en maya (onwetendheid en illusie) is, is meer boeddhistisch van toon. Dit laat ons zien dat de theosofie van HPB in *De Geheime Leer* veel interessante ideeën uit vele

tradities verweeft. Hoewel we deze leer niet specifiek boeddhistisch of sikh kunnen noemen; blijft deze sterk met beide verbonden.

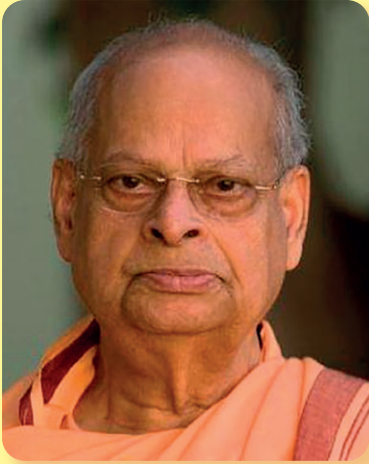
1. 'HPB' door Sylvia Cranston, p 18. Zie ook Sinnett, *Incidents in the Life of Madame Blavatsky*, p. 28-32.
2. Helena Petrovna Blavatsky, *Collected Writings* vol. VIII, blz. 399-40. Theosophische uitgeverij, 1960.
3. Vicente Hao Chin, Jr. *The Mahatma Letters to A.P. Sinnett* (Chronologisch), Brief 136, blz. 450. TPH 1993.
4. CW Leadbeater, *The Masters and the Path*, p 38. Theosophical Press, 1925.
5. Mary K. Neff, *The "Brothers" of Madame Blavatsky*, pp 63-79. TPH 1932. [Citatens uit de inleiding tot de brieven van HP Blavatsky aan AP Sinnett, de Mahatma-brieven aan AP Sinnett en andere bronnen].
6. *The Puranas on the Dynasties of the Moriyas and the Koothoomi*, HPB Collected Writings VI, p.p. 40-42.
7. Linda Woodhead; et al., *Religions in the modern world: traditions and transformations* p 71–2. Routledge 2001..
8. Radha Soami Satsang Beas, *The Path of the Masters*.
9. *The Path of the Masters*, pp 138-145.
10. The Akund of Swat. HPB Collected Writings I, p. 372. April 1878.
11. *Old Diary Leaves*, Volume III, pp 254-255, 1974 ed.
12. Enkele getuigenissen van Henry S. Olcott van zijn ontmoetingen met meesters en adepten. Case 'D', Blavatsky Archives (website).
13. *De Geheime Leer*, Deel I, Proloog p 14ff. 1888 ed.
14. Guru Granth Sahib Ji, een respectvolle titel voor de Sikh-geschriften. Beschouwd als de 11e Guru.
15. Guru Granth Sahib Ji, 45. RealSikhism.com. Veelgestelde vragen "Wat is God?"
16. A.T. Barker, *De Mahatmabrieven aan A.P. Sinnet*. Brief 10, p. 59.

Vertaling Marianne Plokker

De gouden tempel in Amritsar

Strijden voor een ideaal Swami Swahananda

Swami Swahananda was zesendertig jaar Hoofd van het Hollywood Centrum van de Ramakrishna Order.

Van 1956 tot 1962 was hij redacteur van het tijdschrift *The Vedanta Kesari*.

Deze tekst verscheen in november 2021 in dit tijdschrift.

Mensen hebben een ideaal nodig om een doel aan hun leven te geven. Het helpt hun energieën te richten op een beoogd doel. Maar hoe lastig is het om een ideaal te kiezen! Het eerste probleem is of je wel geschikt bent voor een idealistisch leven. Is het praktisch uitvoerbaar? Past het je? De grote meerderheid van de mensheid wereldwijd loopt de gebruikelijke pleziertjes van het leven achterna. Zij hebben het gevoel dat een ideaal de genietingen van het leven in de weg staat. Idealen zorgen voor conflicten omdat – naar zij zeggen – het leven uit compromissen bestaat. Dus denken zij dat het beter is alle idealen terzijde te schuiven en zo de geest te bevrijden van gewetensknagingen omdat ze alleen zo ongestoord van wereldse zaken kunnen blijven genieten. Dientengevolge zijn zij veelal tegen iedere vorm van idealisme en ridiculiseren zij hen die een ideaal trachten te volgen.

Aan de andere kant erkent een groot deel van de wereldbevolking het bestaan van hogere idealen en de schoonheid ervan, maar denkt dat deze alleen voor uitverkorenen bereikbaar zijn. Hoe kunnen zwakke mensen als zij hogere idealen nastreven? Rond dobberen en in inertie vervallen lijkt de enige weg. Voor hen is het teveel moeite om een zekere mate van bewustzijn en de bereidheid naar tekortkomingen in het eigen leven en denken te kijken te ontwikkelen – zaken die nodig zijn om een ideaal te kunnen volgen.

Dan zijn er mensen die gekozen hebben voor een idealistisch leven. Maar hoe lastig blijkt dat gaandeweg! Toen zij hun keuze maakten dachten ze dat de strijd gestreden was. Maar helaas! Het ideaal heeft de neiging om steeds verder en verder verwijderd te raken. Fijnere en subtielere vertakkingen van hetzelfde ideaal komen naar voren en bij tijd en wijle lijkt het allemaal teveel te worden. Het is waar dat deze mensen minder non-idealistisch zijn dan veel anderen, maar toch voelen zij zich niet opgewassen tegen het grote ideaal. Het is niet prettig je eigen incompetentie te ervaren. Bovendien steekt twijfel de kop op of de realisatie überhaupt mogelijk is als het ideaal steeds subtieler en moeilijker wordt. Is het mogelijk een gedeelte na te streven? En als het einddoel te ver weg lijkt, is het dan verstandig en zinvol om een meer passend ideaal

na te streven, dat realiseerbaar is in dit leven en de voorziene toekomst? Heden ten dage is het geloof in toekomstige geboorten niet erg sterk. Het vooruitzicht op een voortdurende strijd gedurende opeenvolgende levens is te ontmoedigend. Dus richten veel mensen zich op een lager ideaal, dat meer overeenkomt met hun capaciteiten.

Hoe hoger de prijs, des te moeilijker is de strijd. Hoe edeler het einddoel, hoe meer opofferingen worden gevraagd. Natuurlijk is het menselijk om overweldigd te worden door een immense taak die voor je ligt. Maar adequate inspanning is de regel bij iedere succesvolle onderneming. Alle grote mannen en vrouwen zullen dit bevestigen. Edison had twintigduizend mislukkingen, maar bleef doorgaan. Waren zijn inspanningen een mislukking? Nee. Hij zei: *Ik heb twintigduizend keer ondervonden hoe ik het niet moest doen.* Dit is de moed en het geduld, de energie en het doorzettingsvermogen die een mens met een ambitieus ideaal moet hebben. Dit geldt ook op het spirituele gebied. Alleen als we bereid zijn kleine beloningen op te geven, kunnen we hogere idealen nastreven. Natuurlijk is het voor de mens die eerlijk is en voelt dat een ideaal te hoog gegrepen is, noodzakelijk een lager ideaal te kiezen. Hypocrisie is afkeurenswaardiger dan een juiste inschatting van je capaciteiten en zwakheden. Maar afstappen van een hoger ideaal om de simpele reden dat je denkt dat het onuitvoerbaar is, duidt op morele lafheid.

Falen in een idealistisch leven is onvermijdelijk. Maar dit betekent niet dat idealisten hun mislukkingen al te zwaar moeten opnemen. De stichters van grote idealistische bewegingen adviseren ons niet bang te zijn voor mislukkingen, want inspanningen zijn nodig; en volgens spirituele leraren is geen enkele inspanning tevergeefs; ieder draagt bij aan de uiteindelijke bevrijding.

Swami Vivekananda¹ zegt: *Let niet op mislukkingen, deze zijn heel normaal en horen bij de schoonheid van het leven. Wat zou het leven zijn zonder hen? Het leven zou geen waarde hebben als er geen strijd was. Waar zou de poëzie van het leven zijn? Let niet op strijd en mislukkingen. Ik hoorde een koe nooit een leugen vertellen, maar het is dan ook maar een koe – geen mens. Sla dus geen acht op mislukkingen en kleine tegenslagen; houd je duizend keer vast aan het ideaal en als het duizend keer niet lukt, probeer het dan nog eens. Hij die strijd voert is wijzer dan hij die niets probeert; zelfs kijken naar iemand die de moed heeft opgegeven werkt zuiverend. Sta op voor het goddelijke en laat de wereld voor wat zij is. Sluit geen compromissen. Iedereen mag zeggen dat hij niet weet dat de menselijke natuur tot dergelijke hoogten kan opstijgen. Maar als we zoveel onverwachte vooruitgang hebben geboekt in de fysieke wetenschap, waarom zou het ook niet mogelijk zijn in de wetenschap van de ziel. Voor de strijder is de strijd zelf al een overwinning, want hij verheugt zich daarin. Het einddoel loopt van ons weg. Hoe groter de vooruitgang, des te groter is het besef van onze onwaardigheid. Voldoening ligt in de inspanning, niet in het bereikte. Volledige inspanning is volledige overwinning. Vreugde zit in het gevecht, de poging, het daarmee samenhangend lijden, niet in de overwinning zelf. Want de overwinning is onlosmakelijk verbonden met zo'n inspanning.*

¹ Swami Vivekananda (1863-1902) wordt gezien als de stichter van de Ramakrishna Order.

Voor jonge mensen wordt het kiezen van een ideaal steeds moeilijker. Maar adolescentie is de tijd om een ideaal te kiezen. Vaak wordt het onbewust gedaan, wellicht door het contact met een idealistisch mens. Maar al snel vraagt de jonge mens zowel intellectuele als sociale steun. Met de groei van het intellect willen - met name de opgeleide - jongeren alles rationeel testen. Als de jongere minder ervaring heeft, gaat verbeelding een grote rol spelen. Dan streeft hij naar sociale acceptatie van het gekozen ideaal. Als de omgeving onverschillig blijft, zal hij snel de moed verliezen met als gevolg dat hij zwaarmoedig en kritisch wordt. Sommigen worden revolutionair en willen de hele maatschappij hun manier van denken met geweld opdringen. Maar helaas! De maatschappij is van nature geneigd tot inertie en luiheid. De mensen zijn vooral met zichzelf bezig. Het is voor alle jongeren moeilijk zich aan zo'n maatschappij aan te passen. Nog moeilijker is het voor hen die een ideaal voor ogen hebben. Psychologen vertellen ons dat de jongere vanuit zijn verbeelding naar het niveau van de realiteit afdaalt, maar geeft dit de idealistische mind voldoening? Zijn angstige zoektocht waarom de dingen zijn zoals ze zijn, hangt in de lucht. Wereldwijze mensen kunnen proberen hem kennis te geven van het 'echte' leven. Maar is dat heilzaam? Hoe staat het met de vooruitgang van de maatschappij? Hoe vordert deze? Komt deze niet juist tot stand door de inspanningen van idealistische mannen en vrouwen? Is het daarom wel nodig om alle mensen 'realistisch' te maken? De wereld heeft idealisten nodig. Zij zijn het zout der aarde. Bovendien verliest een leven zonder een enkel ideaal zijn waarde, althans voor de gevoelige mens.

Swamiji laat dit sentiment klinken als hij zegt: *Het is een goed ding om een groot ideaal in het leven te hebben en daaraan zijn hele leven te wijden. Want wat is anders de waarde van het leven – dit vegeterende kleine onbeduidende leven van een mens? Het ondergeschikt maken aan een hoog ideaal is de enige waarde die het leven heeft.* Maar helaas! Hoe moeilijk en beangstigend is het idealistische pad. Het realiseren van een ideaal is moeilijk, zelfs nadat het gekozen is want we zien vaak dat tussentijds compromissen worden gesloten. Niet dat we het ideaal geheel laten varen. We hebben het nog steeds voor ogen, maar we hebben de neiging compromissen te sluiten. We moeten rekening houden met praktische hindernissen. Maar wat blijkt uiteindelijk? In de loop van de tijd wordt de standaard dusdanig verlaagd dat het ideaal verloren gaat. Protagonisten van een idealistisch leven hebben ons gewaarschuwd. Sluit geen compromissen, haal het ideaal niet naar beneden. Zelfs als het onmogelijk is het te realiseren, behoud toch de oorspronkelijke zuiverheid. Wellicht komen in de toekomst betere mensen naar voren die het ideaal kunnen verwezenlijken. Swami Vivekenanda zei: *In de menselijke natuur zijn twee tendensen, de ene wil het ideaal aanpassen aan het leven, de andere wil het leven opheffen naar het ideaal. Vecht voor het ideaal en luister niet naar iemand die het ideaal wil bijstellen tot jouw niveau en een religie wil brengen die niet het hoogste ideaal in zich draagt. Laten we eerlijk zijn. Laten we onze zwakte toegeven als we niet in staat zijn het ideaal te volgen, maar niet het ideaal verlagen. Als honderd mensen in de strijd vallen, hijs de vlag en ga door. God is goed voor een ieder, ongeacht of hij mislukt. Laat hij die valt de vlag overhandigen aan een ander om de taak voort te zetten.*

Hoewel de vlag moet worden hooggehouden, vragen we ons soms af of het voor ons - zwakke mensen - niet beter is te kiezen voor een tussenliggend ideaal dat

makkelijker, grijpbaarder en beter realiseerbaar is. In het dagelijks leven doen we dat. Maar als we de verbinding kennen tussen het hoogste en tussenliggende ideaal en als het lagere zo vorm krijgt dat het naar het hogere leidt, zal veel wanhoop, angst en vrees voor mislukkingen verdwijnen en zullen automatisch vorderingen naar het uiteindelijke doel worden gemaakt. Om die reden maakten de Rishi's bevrijding tot het doel van het leven, maar gaven ook eervolle ruimte aan de legitieme levensdoelen. Dit was gestoeld op een geïntegreerde filosofie. Het idee van het viervoudige doel van het leven met als ultiem doel bevrijding toont aan dat rekening werd gehouden met de uiteenlopende factoren van het menselijk leven en bood concessies voor de verschillende menselijke temperamenten en verlangens. Maar hierbij werd nooit het doel uit het oog verloren. Op deze manier heeft de mens de mogelijkheid stap voor stap zijn ideaal te bereiken. Als aanpassingen niet worden gemaakt, zou de mens – zwak als hij is – geneigd zijn het ideaal te verlaten met een pijnlijke strijd en uiteindelijk desastreuze gevolgen voor hemzelf en de maatschappij.

Voor de meesten van ons vraagt het dagelijks leven veel van onze aandacht. Dus worden we geadviseerd daaraan evenveel aandacht te schenken als aan het einddoel. Het voordeel is dat we op die manier onze dagelijkse zaken zonder al te veel problemen regelen en daarin geen mislukkingen en teleurstellingen ervaren. Kleine inspanningen voor kleine succesjes maken ons klaar voor grotere inspanningen en edelere doelen. En uiteindelijk kan het hoogste doel – perfectie - worden bereikt.

De grote denkers van de wereld hebben de noodzaak hiertoe onderstreept. Swami Vivekenanda zegt: *Ieder mens zou zijn eigen ideaal moeten hebben en zou daarnaar moeten streven. Dat is een betere weg dan het volgen van het ideaal van anderen, dat hij nooit zal kunnen bereiken. Neem als voorbeeld een kind dat de opdracht krijgt tweeëndertig kilometer te lopen. Of het kind sterft of één op de duizend kinderen bereikt het doel volledig uitgeput en half dood. Dat is wat wij meestal proberen te doen in de wereld. Alle mannen en vrouwen in de maatschappij hebben niet dezelfde capaciteiten, mind of kracht om dingen te volbrengen. Zij moeten verschillende idealen hebben en wij hebben niet het recht neer te kijken op hun ideaal. Laat iedereen zijn best doen om zijn eigen ideaal te bereiken. Het is ook niet juist dat ik word beoordeeld naar jouw standaard of vice versa. De appelboom is geen eik en de eik is geen appelboom. De appelboom kan slechts beoordeeld worden naar de appelstandaard en voor de eik geldt een eigen standaard. Het is onze taak om iedereen aan te moedigen zijn eigen hoogste ideaal te volgen en tegelijkertijd dit ideaal zo dicht mogelijk bij de waarheid te houden. Het ideaal voor de mens is God in alles te zien. Maar als dat niet mogelijk is, zie hem dan in iets dat je het meest aanspreekt en zie hem in de ander. Zo kom je verder. De ziel heeft een eeuwig leven. Neem de tijd en je zult je doel bereiken.*

Wat is de betekenis van dit tussenliggende ideaal of de middenweg? Het zal duidelijk worden dat de weg naar het einddoel loopt via het tussenliggende ideaal. Als moksha dus het einddoel is, zijn dharma en kama de tussenliggende doelen. Als evenwicht het einddoel is, dan is alles wat evenwicht brengt het tussenliggende doel. Als broederschap het einddoel is, dan is alles wat daaraan bijdraagt het tussenliggende doel. Als liefde, eenheid, verbondenheid de doelen zijn, dan is alles wat de verwezenlijking helpt

een stapje op weg naar het einddoel. Dit is de enige manier om een einddoel te bereiken, van klein naar groter, van laag naar hoger, van materieel naar subtieler. Dat is de methode. Het voordeel hiervan is dat ons enthousiasme niet verdampt door een te hoog gegrepen ideaal. Als de hoogste bergtop niet binnen ons bereik ligt, kunnen kleinere toppen worden bedwongen. Deze overwinningen verschaffen de noodzakelijke kracht en moed voor hogere en moeilijkere uitdagingen. Dit toont aan dat evenveel aandacht moet worden besteed aan het bereikbare ideaal als aan het ultieme ideaal. En dit is een belangrijk idee van karma yoga: geef evenveel aandacht aan de weg als aan het uiteindelijke doel.

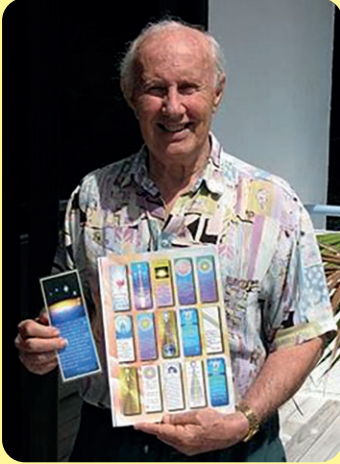
Bovendien kunnen we terwijl we vechten voor het tussenliggende doel, het uiteindelijke doel zonder probleem vergeten. Het is niet nodig bij iedere stap het einddoel in gedachten te houden. Natuurlijk is het wel nuttig af en toe aan het einddoel te denken. Zo weten we of we de juiste route volgen. En bij ieder obstakel dat we overwinnen, zal onze geest sterker, onze vastbeslotenheid steviger, ons vertrouwen groter worden en zijn we voorbereid op de volgende stap. Om die reden heeft het volgende gezegde zoveel aantrekkingskracht voor ons: *één stap is voldoende voor mij*. Als we de samenleving steeds stapje voor stapje naar een hoger niveau kunnen brengen, is het mogelijk dat het hoogste ideaal ooit werkelijkheid wordt. Zelfs als dat niet lukt, kunnen we als individuen tevreden zijn dat we ons deel hebben bijgedragen en kleine succesjes hebben behaald, hoe beperkt het resultaat ook mag zijn. Volstrekte onthechting, volledige kalmte, complete vrijheid mag gereserveerd zijn voor enkelen, maar voor de meerderheid van ons die niet erg moedig en niet erg angstig zijn zal het idee van een tussenliggend ideaal voldoende en weldadig zijn. Omdat het is afgestemd op het hoogste doel, zal het ons geleidelijk daarheen voeren, naar het *summum bonum* van het leven, het toppunt van elk menselijk streven.

Vertaling: Saskia Campert

De leermeesters van Swami Swahanada: Ramakrishna in het midden, de verlichte meester rechts Saradadevi, zijn spirituele echtgenote en links Vivekananda, de leerling die de Ramakrishna Order stichtte en op de kaart zette.

Spirituele aanroeping **John Sell**

John Sell was meer dan zestig jaar actief in de Theosophical Society Adyar (TS) als spreker, leraar.

Dit artikel is afkomstig uit het boek '*Practical Spirituality*': *Selected works of John Sell compiled and edited by Elisabeth Sell*.

In dit boek werd veel van zijn werk gebundeld.

Een aanroeping, invocatie, is een heel nuttig, krachtig en doeltreffend middel om te gebruiken voor zelftransformatie. Bij een aanroeping doen we een verzoek, een goddelijke oproep. We vragen om spirituele energieën van hogere gebieden en trekken deze aan. We komen in een spirituele relatie tot hogere machten. Als we hierin slagen heeft dat tot gevolg dat de spirituele energieën van liefde, vreugde, kracht en genezing ons bewustzijn en de wereld instromen. Soms projecteren wij ze bij heling of zegening. Deze aanroepingen worden gedaan tot verschillende bronnen zoals Christus, de Hiërarchie, de Meesters, engelen of onze eigen ziel.

De energieën veranderen ons karakter, dat wil zeggen, de energieën van zelftransformatie zijn werkzaam, want zij helpen oude en materiële handelwijzen te elimineren. Zo helpen zij anderen en tegelijk helpen zij ons om een meer liefhebbende, behulpzame en spirituele aard te ontwikkelen.

We bestuderen de aanroeping van tevoren zorgvuldig, woord voor woord, en denken of mediteren zo nodig over ieder woord. Daarna bestuderen we de hele zin tot we hem helemaal begrijpen. We moeten ons ook realiseren dat de doeltreffendheid van de aanroeping afhankelijk is van de hoeveelheid kennis, wil en gedachtekracht die wij erin leggen.

Hier is een algemene mantram die we kunnen gebruiken als we spirituele hulp voor onszelf zoeken. Het is een heel, heel oude en welbekende invocatie:

*Leid mij van het onwerkelijke naar het werkelijke,
Leid mij van duisternis naar het licht
Leid mij van dood naar onsterfelijkheid*

Brihandaranyaka Upanishad.

Dit is kort en 'to the point' en vereist een diep gevoelde wens voor een nieuwe manier van leven.

Hier is een andere aanroeping, het is een helende invocatie. Zoals altijd zoek je een rustige plek en breng je jezelf van tevoren in de juiste stemming.

Moge de helende kracht van de heer Christus neerdalen op ... (namen).

Moge de helende engelen hen omvatten.

G. Hodson. *Kingdom of the Gods*

Blijf enige tijd stil zitten terwijl de heling plaats vindt.

Wat zijn de elementen van een aanroeping?

1. Een aanroeping bestaat uit het combineren van de energieën van zowel het denken als het hart. Normaal gebed is vaak alleen hart-energie en kan alleen herhaling zijn. Hier gebruiken we de energie van verlangen en liefde, maar voegen daar het element denken en het maken van gedachtenvormen aan toe.
2. Een aanroeping is een verbinding van gedachten met energie of wezens die deze energieën besturen: engelen, Meesters et cetera. We denken aan de bron waarmee we ons willen verbinden en zo mogelijk maken we een beeld van het wezen wiens energie wij oproepen. Er zijn verschillende typen aanroeping. Bijvoorbeeld: a) helend, b) zegenend, c) ziele-energieën.
3. De energie van visualisatie en imaginatie wordt gebruikt om de energie te richten. Wat gevisualiseerd wordt, is afhankelijk van de tekst van de invocatie.
4. We gebruiken de energie van onze *wil* in de vorm van onze intentie, bevestiging en bekrachtiging, terwijl we de aanroeping doen. We *beslissen* om aan te roepen, we *bedoelen* aan te roepen. We houden onze concentratie gericht op het beeld dat we vormen en we bevestigen dat met onze wil door de formulering die we gebruiken.
5. Terwijl de energie stroomt, straalt zij uit naar een persoon of een groep of naar de hele wereld. Vaak worden de chakra's in de handpalmen gebruikt als we onze handen heffen en de opgeroepen energie uit laten stromen.
Je kunt de energie verzenden vanuit je hart of uit je handen.

We kunnen deze aanroeping gebruiken:

In het centrum van alle liefde sta ik

Vanuit dat centrum zal ik, de ziel, naar buiten bewegen

Vanuit dat centrum zal ik, die dient, werken

Moge de liefde van het goddelijk Zelf overal worden uitgestort,

In mijn hart, in mijn groep en in de hele wereld.

Theosophy in New-Zealand, September 1986, p.8

Laten we beginnen:

- Eerst bestuderen we iedere regel van de aanroeping totdat we haar begrijpen voor zover ons lager denken dat kan.
- Zij kan uitgesproken worden door een persoon of in een groep. In een groep is het krachtiger.
- De aanroeping kan gewoon worden uitgesproken, of er kan vooraf een voorbereiding zijn van het lagere zelf, waardoor het resultaat vergroot wordt.
- Gewoonlijk zou je de aanroeping uit het hoofd leren, maar een andere manier om het in een groepssessie te zeggen is de volgende: zeg de eerste regel en

dan zeggen allen hem samen na en bevestigen hem in het denken. Zeg dan de volgende regel en weer zeggen allen hem na of bevestigen hem met hun denken. Enzovoort tot het einde.

- We proberen ons te realiseren dat we die ziel zijn die we werkelijk zijn door op het juiste moment deze woorden te bevestigen:
IK BEN DE STRALENDE, ONSTERFELIJKE ZIEL, VOL VAN LICHT, LIEFDE EN KRACHT.

Vervolgens:

- Bestudeer de woorden en iedere regel tot je ze begrijpt.
- Sluit je ogen (hoewel dit niet noodzakelijk is), ontspan je lichaam, harmoniseer je emoties en hou je mentale lichaam, je denken, heel alert.
- Open de lage persoonlijkheid voor de ziel, zeg deze woorden:
IK BEN DE STRALENDE, ONSTERFELIJKE ZIEL, VOL VAN LICHT, LIEFDE EN KRACHT.
- Hierna spreken we de aanroeping uit. Je kunt de energie zenden vanuit je hart of vanuit je handen: *In het centrum van alle liefde sta ik...*
- Blijf liefde uitzenden. Hou dit 15 à 20 seconden vol. Open vervolgens je ogen.

Later kun je dit proberen voordat je de aanroeping doet:

Zeg inwendig *AUM*, terwijl je je concentreert op de betekenis, in dit geval om je aura te reinigen.

AANROEPING

*Mogen zij die de belichaming zijn van onsterfelijke Liefde
met hun hulp en leiding deze vereniging zegenen
die is gesticht om een kanaal te zijn voor hun werk.
Mogen zij haar met hun wijsheid inspireren,
met hun kracht versterken
en met hun activiteit energie geven.*

Annie Besant

AANROEPING VAN DE HIERARCHIE

*Mogen de Heiligen, van wie u leerlingen tracht te worden,
u het Licht doen zien dat u zoekt,
u de krachtige steun geven van Hun mededogen en Hun wijsheid.
Er is een vrede die elk begrip te boven gaat,
wonend in het hart van hen, die in het eeuwige leven.
Er is een kracht die alle dingen vernieuwt;
zij leeft en beweegt in hen, die het Zelf kennen als één.
Moge die vrede u omzweven, die kracht u opheffen,
tot u staat waar de Ene Inwijder wordt aangeroepen
en u Zijn ster ziet stralen.*

Annie Besant – Vrije Katholieke Kerk

Vertaling Marianne Plokker

Ingezonden artikel

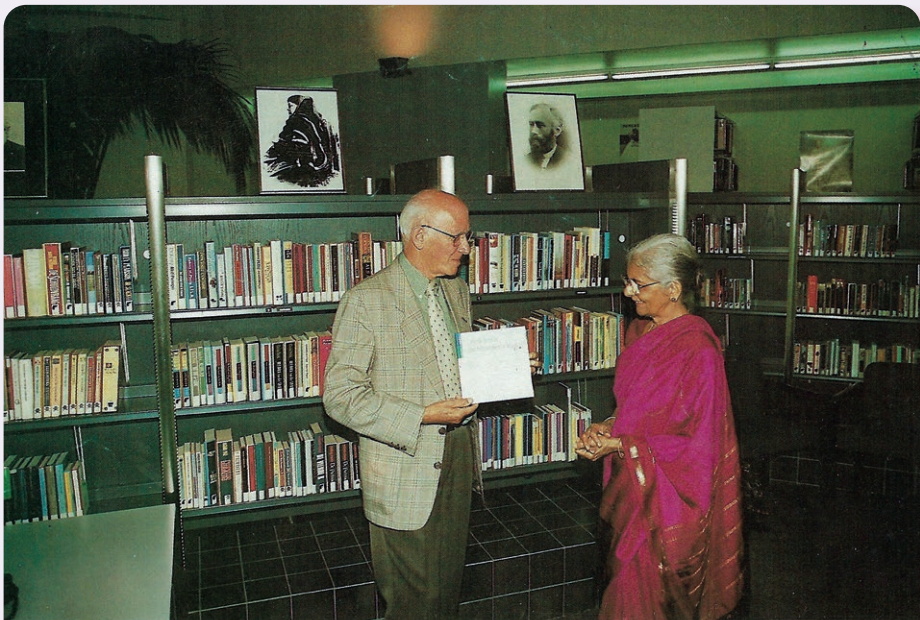
Joke Jansen-Vermeer,
lid van Loge Amsterdam.

In het septembernummer van 2021 oppert Joan Slagers van het recent opgerichte centrum in Roermond het idee om TVN-leden zelf wat meer aan het woord te laten in ons tijdschrift *Theosofia*, naast de inhoudelijk diepgaande artikelen. In overleg met de voorzitter van de TVN geef ik hieraan graag gehoor.

Mijn aanleiding om iets te schrijven is het feit dat de Theosofische Vereniging in Nederland dit jaar 2022 maar liefst honderdvijfentwintig jaar bestaat: het charter voor de Nederlandse afdeling werd op 14 mei 1897 ondertekend door de eerste Internationaal President van de Theosophical Society, kolonel H.S. Olcott, en Loge Den Haag viert op 17 juni aanstaande op spetterende wijze haar 125- jarig bestaan *EEUWIGE WIJSHEID voor deze tijd* met Tim Boyd, Bernardo Kastrup, Wim Leys, Annine van der Meer en Rico Sneller.

Al mijmerend gingen mijn gedachten vijftwintig jaar terug in de tijd, naar het jaar 1997 toen Ali Ritsema voorzitter was en het honderdjarig bestaan van de TVN werd gevierd. Toen verscheen namelijk het boek ‘...een kern van broederschap...’, dat werd geschreven door mijn lieve man Ruud Jansen.

Mr Ruud Jansen presents to Mrs Radha Burnier his history of Theosophy in the Netherlands.

Ruud werkte in de jaren '90 in het archief in de Tolstraat. Al gravend in de geschiedenis kwam toen zóveel materiaal tevoorschijn dat Ali voorstelde om hiervan een boek samen te stellen. Dat bleek een gigantisch karwei, en mijn man zat vaak tot diep in de nacht te schrijven, maar het resultaat mag er zijn!

'The Temple' Amsterdam
After 'Historical Exhibition' opens during Dutch Section Centenary, 24 July 1997

Het eeuwfeest vond plaats met de Internationaal President Radha Burnier in de prachtige voormalige Theosofische Tempel aan de Tolstraat te Amsterdam, naast het huidige hoofgebouw van de TVN.

Jan Kind (nu woonachtig in Brasilia en actief voor *Theosophy Forward*) organiseerde daar een tentoonstelling over de Theosofische Vereniging waar onder meer heel bijzondere kunstvoorwerpen van de theosofische edelsmid Frans Zwollo werden tentoongesteld. Jammer genoeg kan mijn man het jubileum in 2022 niet meer meemaken: hij is 17 april 2006 overleden, op tweede paasdag ...

Mrs Radha Burnier formally opens the Exhibition.
General Secretary Mrs Ali Pissara and Assistant Mr Jan Kind look on.

Adressen Theosofische Vereniging

Secretariaten van loges (l) en centra (c), (b) = met bibliotheek

- Amersfoort (l,b):** Bijeenkomsten: Burgemeester Penstraat 28, 3741 AH Baarn
Marian van der Pijl, M.Rossaartpad 8, 3813 CV Amersfoort
E-mail: amersfoort@theosofie.nl - 033 480 56 53
- Amsterdam (l,b):** Bijeenkomsten: bovenzaal Tolstraat 154, 1074 VM Amsterdam
Contact: Mw. M. Polman - E-mail: logeamsterdamtvn@xs4all.nl
Website: amsterdam.theosofie.nl
- Apeldoorn (c):** Mw. M.W. Meek-Mennega, Burg. Tutein Noltheniuslaan 3
7316 BD Apeldoorn - E-mail: apeldoorn@theosofie.nl
055 522 19 83 - Website: apeldoorn.theosofie.nl
- Arnhem (l,b):** Bijeenkomsten: Boeksalon boven Boekhandel Hijman Ongerijmd,
Grote Oord 15, 6811 GA Arnhem
zij-ingang avonden: Varkensstraat 24, 6811 GA Arnhem
Contact: Ineke Vrolijk - E-mail: inekevroljik@hetnet.nl
026 351 53 55 - Website: www.theosofieinarnhem.wordpress.com
- Assen (c):** Mw. B. Kicken-Bouman, Achterweg 23, 7874 TM Odoornerveen
E-mail: assen@theosofie.nl - 0591 78 53 32 of 06 28 47 91 27
Website: www.theosofie-assen.blogspot.nl
- Den Haag (l,b):** Bijeenkomsten: zaal naast de Vrij Katholieke kerk Sint Albaan
Rietzangerlaan 2A, 2566 SV Den Haag
Contact: Jan Willem Renssen - E-mail: tvndenhaag@gmail.com
Website: www.theosofiedenhaag.nl
- Groningen (l,b):** Marjan Snakenborg, Kerkeweg 32, 9917 PJ Wirdum,
E-mail: theosofie_prov.groningen@outlook.com - 0596 20 34 76
Website: www.loge-groningen.blogspot.nl
- Haarlem (c):** Contact: Georges van den Boorn
E-mail: esoterie.kennemerland@gmail.com - 06 12 09 45 35
Postadres Vondellaan 14 - 2111CN Aerdenhout
- Leeuwarden (c,b):** Mw. J.H.E. de Grijns-Mulder, Lepeltjesheide 85
8471 WC Wolvega, 0561 61 40 67
- Naarden (l,b):** Ingmar de Boer - E-mail: naarden@theosofie.nl - 035 694 01 80
Website: naarden.theosofie.nl
- Nijmegen (c):** Bijeenkomsten: De Vuurvlieg, Tweede Oude Heselaan 179A - Nijmegen
Contact: Annette Leenders-Siebers - E-mail: nijmegen@theosofie.nl
06 58 95 90 23 - Website: www.theosofienijmegen.wordpress.com
- Roermond (c)** Contact: Joan Slagers - E-mail: theosofieroermond21@gmail.com
06 23 84 12 88 - Website: theosofieroermond.nl
- Rotterdam (l):** Bijeenkomsten: Provenierssingel 41, 3033 EG Rotterdam
Contact: Piet Peters - E-mail: info@theosofierotterdam.nl - 078 61300 03
- Utrecht (l,b):** Bijeenkomsten: Kruisstraat 307, 3581 GK Utrecht
Contact: Marijke Ahsman - E-mail: secretarislogeutrecht@gmail.com
06 36 36 48 73 - Website: utrecht.theosofie.nl
- Zeeland (c,b):** Saskia Campert, Vrijheidslaan 10, 4484 RE Kortgene
E-mail: zeeland@theosofie.nl - 0113 85 42 43
Website: zeeland.theosofie.nl
- Zwolle (l,b):** Bijeenkomsten: Enkstraat 44 - 8012 TX Zwolle
Contact: Mw. C. Kerksen - E-mail: c.kerssen@online.nl - 06 41 46 97 67
- Adressen België:**
- Antwerpen**
Loge Antwerpen (l,b): Bijeenkomsten: Milisstraat 22, B-2018 Antwerpen
E-mail: loge.antwerpen@ts-belgium.be - 0032 476 87 99 68
Witte Lotus (l,b): Website: www.logewittelotus.be
E-mail: loge.witte.lotus@ts-belgium.be & info@logewittelotus.be
0032 486 63 19 97 & 0032 476 87 99 68
- Open Paradigma (l,b): Website: www.openparadigma.org - Telefoon 0032 474 32 53 38
E-mail: open.paradigma@gmail.com
- Brussel (l,b):** Bijeenkomsten: Geuzenplein 8, B-1000 Brussel
E-mail: info@ts-belgium.be
- Gent**
Tak Vrede (l): Bijeenkomsten: Kollekasteel, Groenestaakstraat 66-68, B-9030 Mariakerke
E-mail: tak.vrede@ts-belgium.be - Website: theosofiegent.be

Secretariaat, Uitgeverij en Theosofische boekhandel Adyar, Bibliotheek

Tolstraat 154
1074 VM Amsterdam
Telefoon 020 676 56 72
E-mail: info@theosofie.nl
Website: www.theosofie.nl
Facebook:
Theosofische Vereniging in Nederland
Open:
woensdag t/m zaterdag
van 13:00 - 17:00 uur

Hoofdbestuur

Wim Leys (voorzitter)
06 3374 0008
Ingmar de Boer (vicevoorzitter)
Carrie Verhoeven (secretaris)
Frans Meijer (penningmeester)
Richard van den Boomen (lid)

Lidmaatschap

Contributie € 74,-
(incl. Theosofia)
gezinsleden € 37,-
(zonder Theosofia)

Aanmeldingsformulieren
zijn bij het secretariaat
verkrijgbaar of via de
website.

Betalingen

t.n.v. Theosofische Vereniging
in Nederland, Amsterdam
ING - IBAN:
NL31 INGB 0000 1919 10
BIC: INGBNL2A

Internationaal Theosofisch Centrum

Valkeveenselaan 19
1411 GT Naarden
035 694 5121
E-mail:
info@itc-naarden.org
Website:
www.itc-naarden.org

België

Geuzenplein 8
B-1000 Brussel
Sabine Van Osta (voorzitter)
0032 486 63 19 97
E-mail: president@ts-belgium.be

The Theosophical Society (Adyar)

The Theosophical Society (TS) is op 17 november 1875 te New York opgericht door H.P. Blavatsky, H.S. Olcott en anderen. De TS heeft haar internationale hoofdkwartier te Adyar, Chennai, India, en is actief in zestig landen; de Theosofische Vereniging in Nederland is de Nederlandse afdeling van de TS. Om verwarring met andere theosofische groepen te voorkomen wordt in *Theosofia* achter de officiële naam 'The Theosophical Society' tussen haakjes '(Adyar)' vermeld.

The Theosophical Society (Adyar) bestaat uit studenten die bij iedere religie aangesloten kunnen zijn, of bij geen enkele. De leden hebben met elkaar gemeen dat ze de drie doeleinden van de vereniging onderschrijven (zie achterkant omslag),
dat ze religieuze tegenstellingen willen oplossen,
dat ze mensen van goede wil bijeen willen brengen ongeacht hun religieuze overtuiging, dat zij religieuze waarheden willen bestuderen en de resultaten van die studie met anderen willen delen.

Zij zijn niet door een gemeenschappelijk geloof met elkaar verbonden, maar door het gezamenlijk zoeken en streven naar waarheid.

Zij zijn van mening dat waarheid gevonden kan worden door studie, door reflectie, door zuiverheid van leven en door toegewijd te zijn aan hoge idealen.

Zij zien waarheid als dat wat de moeite waard is om naar te streven, niet als een dogma dat wordt opgelegd door een autoriteit.

Zij vinden dat een overtuiging het resultaat zou moeten zijn van individuele studie of intuïtie, en niet daaraan vooraf zou moeten gaan, en gebaseerd zou moeten zijn op kennis, niet op aanname.

Zij zijn tolerant jegens allen, ook jegens hen die intolerant zijn, niet als een voorrecht om te verlenen, maar omdat ze dat als hun plicht beschouwen.

Zij trachten onwetendheid weg te nemen in plaats van deze af te straffen.

Zij zien elke religie als een uitdrukking van de goddelijke wijsheid.

Zij geven er de voorkeur aan om religies te bestuderen in plaats van deze te veroordelen, om goddelijke wijsheid in praktijk te brengen in plaats van mensen ertoe te bekeren. Zoals waarheid het doel is, is vrede het wachtwoord.

Theosofie is de belichaming van waarheden die aan de basis liggen van elke religie en waarop geen enkele godsdienst het alleenrecht kan doen gelden.

Theosofie biedt een filosofie die het leven begrijpelijk maakt en die laat zien dat de evolutie geleid wordt door rechtvaardigheid en liefde.

Zij geeft de dood haar juiste plek, als een steeds terugkerende gebeurtenis die de poort opent naar een voller en stralender bestaan in een leven dat geen einde heeft. Theosofie geeft de wereld de wetenschap van de geest terug, door de mens te leren de geest te zien als zijn werkelijk zelf, en zijn denkvermogen en het lichaam als de dienaren daarvan.

Theosofie verheldert de geschriften en leringen van religies door hun verborgen betekenis te ontsluiten en aldus de juistheid ervan aan het denkvermogen aan te tonen, zoals de gegrondheid ervan altijd bewezen is in de ogen van de intuïtie.

Leden van de TS bestuderen deze waarheden, en theosofen trachten ernaar te leven. Iedereen die bereid is te studeren, tolerant te zijn, naar het hoogste te streven en volhardend te werken, is welkom als lid. Het is aan elk lid zelf om een ware theosoof te worden.

Crystal house - ITC Naarden

De missie van de Theosophical Society (Adyar) is:

***Het dienen van de mensheid
door het ontwikkelen en verwerkelijken
van een zich steeds verdiepend inzicht
in de eenheid van alle leven, de tijdloze wijsheid
en spirituele zelf-transformatie.***

De doeleinden:

***Het vormen van een kern van de universele
broederschap der mensheid zonder onderscheid
van ras, geloof, geslacht, kaste of huidskleur.***

***Het aanmoedigen van de vergelijkende studie
van godsdienst, wijsbegeerte en wetenschap.***

***Het onderzoeken van onverklaarde natuurwetten en
van de vermogens die in de mens latent aanwezig zijn.***

Wilt u deze *Theosophia* digitaal bekijken ?

Scan de QR code hiernaast of ga naar

<http://www.theosofie.nl/tijdschrift-t/editie-2022/juni-2022/>